

DET NORSKE UNIVERSITETSRÅD

ÅRSMELDING 1993

Universitetsrådet anno 1993

Universitetsrådet har hatt eit aktivt arbeidsår i 1993. Sekretariatet er styrkt og arbeider svært godt. Samarbeidet mellom medlemsinstitusjonane er framifrå. Eit slikt samarbeid er viktig for at universiteta og dei vitskaplege høgskolane skal fungera optimalt.

Tilstrøyminga til høgre utdanning aukar stadig. Studenttallet har aldri vore høgare. Pågangen til hovudfags- og doktorgradsstudier blir berre større. Opptakspolitik, studieorganisering, effektivisering og dimensjonering av høgre utdanning er sentrale saker. Trass i ei markert økonomisk satsing frå myndighetene, er det fortsatt stort behov for vidare styrking. Kampen for meir ressursar og pengar til universitet og høgskolar må difor halda fram. Ikkje minst er det viktig å sikra midlar til grunnforskning i universitetssystemet, både ved direkte løyvingar og via Norges forskningsråd. Vi arbeider for å styrka samarbeidet mellom Universitetsrådet og Forskningsrådet.

Universitetsrådet har sett det som ei viktig sak å koordinera og styrka forskarutdanninga i Norge. Her er det naudsynt med felles løysingar både i høve til departement og forskningsråd, og i høve til høgskolar og forskningsinstitutt. Denne saka er kome langt i 1993. Utbygging av Norgesnettet krev fagleg tilpasning mellom institusjonane i universitetsrådssystemet. Her spelar dei nasjonale fakultetsmøta ei viktig rolle, og etterkvart kjem også dei nasjonale fagråda aktivt med. Samarbeidet i og mellom desse organa er svært godt.

Universitetsrådet er viktig når det gjeld samarbeid og arbeidsdeling i universitets- og høgskolesektoren. Dette gjeld både faglege og administrative spørsmål. Mange av dei rådgjevande utval i Universitetsrådet og dei nasjonale fakultetsmøta gjev teneste både for universitets- og høgskolesektoren. Det har vore auka samarbeid mellom desse to sektorane i 1993. Universitetsrådet er åpent for meir forpliktande samarbeid, også organisatorisk, med høgskolesektoren i tida som kjem. Dette vil bli aktualisert både i samband med at dei nye fusjonerte høgskolane byrjar å fungera frå 1. august 1994, og i samband med ei ny felles lov for universitet og høgskolar.

Universitetsrådet er svært oppteke av å få til betre studiefinansiering og studentvelferd. Dette er naudsynt for å få til meir effektive studiar.

I 1993 vitja ein universitetsrådsdelegasjon Storbritannia og møtte det britiske utdanningsdepartementet, universitetsrådet og ei rekke universitet i Storbritannia. Det var ei nyttig reise. Vi fekk innsyn i kor viktig ei god evaluering av både forskning og undervisning er for tildeling av pengar til institusjonane.

I 1993 har Universitetsrådet teke initiativ overfor Utanriksdepartementet om eit samarbeidsprogram med tradisjonelt svarte universitet i Sør-Afrika, og overfor UD og Forskningsrådet når det gjeld eit fellesprogram for Øst-Europa. Vi har god von om at begge programma startar opp i 1994

Eg takkar sekretariatet og medlemsinstitusjonane for godt samarbeid til felles beste i 1993 og ser fram til arbeidet i 1994!

Ole Danbolt Mjøs
leiar

Styret for Det norske universitetsråd 1993

Første rekke fra høyre: Rektor Ole Didrik Lærum, rektor Lucy Smith, rektor Ole Danbolt Mjøs, rektor Karsten Jacobsen. Andre rekke fra høyre: Rektor Bjørn Boysen, generalsekretær Per Nyborg, rektor Nils Kolstad, NSU's leder Per Helge Måseide.

DEL 1

Rådet

Rådet holder faste møter to ganger i året. Da møtes den øverste valgte og administrative ledelse ved medlemsinstitusjonene og ledelsen i Norsk Studentunion. I vedlegg til årsmeldingen (side 38) er tatt inn en oversikt over rådets faste representanter pr. 31.12.93. Representanter for departementene og Norges forskningsråd deltar på rådsmøtene som observatører.

Det 33. møte i Det norske universitetsråd ble avholdt 10.-11. mai 1993 ved Universitetet i Trondheim/Den allmennvitenskapelige høghskolen. Aktuelle saker ved dette møtet var bl.a. arbeidet med den organiserte forskerutdanningen, ordningen med opprykk til professor etter kompetanse, kriterier for generell studiekompetanse, Bernt-utvalgets arbeid med nytt lovforslag for universiteter og høghskoler og Magistad-utvalgets andre innstilling om studentvelferd. I tillegg ble det fokusert spesielt på dimensjonering og effektivisering av høghre utdanning i 1990-årene. En egen temadag tok opp omorganiseringen av Norges forskningsråd og St.meld. nr. 36 (1992-93) "Forskning for fellesskapet".

Det 34. møte i Det norske universitetsråd ble avholdt 25.-26. oktober 1993 ved Norges idrettshøghskole. I anledning Norges idrettshøghskoles 25. års jubileum, ble den tradisjonelle rådsmøtemiddagen avholdt som en del av skolens jubileumsarrangement. Sentrale poster på dette møtet var Bernt-utvalgets forslag til ny lov for universiteter og høghskoler, Norgesnett og statsbudsjettet for 1994.

Gjennom sine drøftinger har rådet trukket opp retningslinjene for styrets virksomhet gjennom året. De viktigste sakene er nærmere omtalt nedenfor.

Styret

Universitetsrådets styre er rådets utøvende organ. Rådets leder og nestleder er også styrets leder og nestleder. I løpet av året 1993 har styret avholdt 9 møter og hatt til behandling i alt 139 saker.

Styrets sammensetning har i 1993 vært:

Rektor Ole Danbolt Mjøs, Universitetet i Tromsø (leder)
Rektor Nils Kolstad, Norges landbrukshøghskole (nestleder)
Rektor Bjørn Boysen, Norges musikkhøghskole
Rektor Karsten Jakobsen, Universitetet i Trondheim
Rektor Ole Didrik Lærum, Universitetet i Bergen
Rektor Lucy Smith, Universitet i Oslo
Leder Joar Flynn Jensen, Norsk Studentunion, 1. halvår
Leder Per Helge Måseide, Norsk Studentunion, 2. halvår

Sekretariatet

Sekretariatet har i 1993 hatt følgende bemanning :

Generalsekretær Per Nyborg
 Rådgiver Lars Helge Nilsen
 Konsulent Marit Selvik Kallekleiv
 Rådgiver Linda Francis (fra 16.08.93)
 Konsulent Øystein Aasen Ramseng (engasjement, fra 01.09.93)
 Kontorfullmektig Nina Utkilen (deltid, til 20.06.93)
 Kontorfullmektig Maichen Beeder (deltid, fra 09.08.93)

Følgende administrative enheter er tilknyttet universitetsrådet:

Sekretariatet for Nasjonalt koordinerende utvalg (NKU)
 Førstekonsulent Guri Bakken

Senter for internasjonalt universitetssamarbeid (SIU)
 Daglig leder Ulf Lie
 Rådgiver Kurt Løvschal
 Konsulent Kari Omdahl
 1. konsulent Dag Rune Ramstad (fra 01.10.93)
 Kontorfullmektig Henriette Muri Kvalheim (fra 21.04.93)

SIU var fram til 15.04.93 samlokalisert med Universitetsrådets sekretariat i Harald Hårfagesgate 17, men har nå fått nye lokaler i *Langesgate 3, 5020 Bergen*.

Senter for universitets- og høgskolesamarbeid med Frankrike (SUHF)
 Leder Rolf Tobiassen
 Konsulent Ingebjørg Johnsen
 Senteret er lokalisert til Universitetet i Oslo.

Nasjonale aktiviteter

NOU 1993:24 Lov om universiteter og høgskoler (Bernt-utvalgets innstilling)

Bernt-utvalgets innstilling om ny felles lov for universiteter og høgskoler har etter at den ble avgitt til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 28. juni 1993 naturlig vært et prioritert område for Universitetsrådets arbeid. Også før innstillingen ble avgitt har styret vært orientert om lovutvalgets arbeid, og saken har vært oppe til diskusjon på 5 av styrets møter i 1993, i tillegg til at den var diskutert på begge rådsmøtene. Et av styremøtene, den 24. august, var et ekstraordinært møte som i sin helhet var viet denne saken, og møtet var utvidet til å omfatte alle de 10 medlemsinstitusjonenes rektorer i tillegg til NSUs leder. Universitetsrådets uttalelse om NOU 1993:28 "Lov om universiteter og høgskoler" var basert på medlemsinstitusjonenes egne uttalelser, og rådet fant særlig grunn til å vektlegge følgende:

For Universitetsrådet har det vært viktig å få understreket at det må være en forutsetning for en felles lov at den på enkelte områder skiller mellom universiteter og vitenskapelige høgskoler og de regionale

høgskolene. **Universiteter og vitenskapelige høgskoler** har et særskilt ansvar for å utvikle landets høyeste vitenskapelige kompetanse, for grunnforskning, hovedfagsundervisning og forskerutdanning. Disse institusjonene er i dag underlagt en egen lov - Universitetsloven. Under en ny lov må disse institusjonene få beholde sin stilling som selvstendige, vitenskapelige institusjoner og i størst mulig grad få videreføre sin tradisjonelle styringsform.

Videre mener Universitetsrådet at det faglige fellesskapet i Norgesnett må bygges gjennom et forpliktende samarbeid mellom selvstendige institusjoner, ikke ved departementale forordninger. Der Bernt-utvalget foreslår at myndighet skal tas fra universiteter og vitenskapelige høgskoler og legges til departementet fordi den nye loven skal omfatte alle høgskoler, har Universitetsrådet tatt til orde for alternative løsninger som bygger på samarbeid mellom institusjonene. På flere punkter i Bernt-utvalgets innstilling er det dissenser som avspeiler forskjellige tradisjoner i universitetssektoren og høgskolesektoren. I stedet for å sette de ulike tradisjonene opp mot hverandre, bør en felles lov ta hensyn til at det er betydelige ulikheter både i institusjonenes størrelse og i oppgavens art og at det må eksistere en arbeidsdeling mellom institusjonene for å kunne realisere et konstruktivt samarbeid i Norgesnett. Bernt-utvalget foreslår følgende fundament for Norgesnett i den nye loven:

"Institusjonene skal samarbeide og utfylle hverandre i faglige aktiviteter. Utdanningstilbud skal utformes og ses i sammenheng med andre nasjonale og internasjonale utdanningstilbud."

Universitetsrådet vil understreke viktigheten av dette punktet. Det vil gi et grunnlag i loven for det faglige samarbeidet i nasjonale fakultetsmøter og nasjonale fagråd og for det faglig/ administrative samarbeidet i Universitetsrådets rådgivende utvalg. Dette samarbeidet vil da utvilsomt få større tyngde. I de enkelte paragrafene som omtaler faglig koordinering mellom institusjonene, vil en henvisning til denne plikten kunne gi et nytt fundament for et aktivt samarbeid om felles løsninger med et minimum av byråkrati.

Universitetsrådet har i sin uttalelse også gått i mot Bernt-utvalgets forslag om at privathøgskoler skal helt eller delvis kunne komme inn under den nye loven. Private høgskoler har i dag et forhold til myndighetene som er fundamentalt forskjellig fra statlige institusjoners. Private høgskoler bør ha en større frihet enn de statlige og de må derfor ha andre spilleregler. Privathøyskoleloven bør imidlertid revideres med sikte på tilpasning til Norgesnett.

Universitetsrådet har i sin uttalelse også gitt sine vurderinger og endringsforslag til en rekke enkeltparagrafer under kap. 1 Virkeområde og formål, kap. 2 Institusjonenes styringsorganer, kap.8 Tilsettingsforhold, kap. 9 Rett til høgre utdanning m.m. og kap. 10 Undervisning. Grader. Eksamener. Merknadene til de to siste kapitlene bygget i hovedsak på vurderinger gjort av Universitetsrådets egne utvalg - NKU, NSIS, Immatruleringsutvalget, KSA og KIUP.

Koordinering av forskerutdanningen

Universitetsrådet har gjennom arbeidet i sitt eget utvalg for forskerutdanning ført videre en rekke forslag til virkemidler for kvalitetssikring i forskerutdanningen som ble lagt fram i en innstilling om disse spørsmålene i 1992. Det er blant annet fokusert på kvalitetssikrende mekanismer ved opptak til doktorgradsprogrammene og i bedømmelsene av gradene. Det er også påbegynt en gjennomgang av doktorgradens plass innen rammen av kompetansekravene for tilsetting i faste stillinger.

Når det gjelder bruk av avtaler i forskerutdanningen, er både individuelle avtaler og institusjonsavtaler tillagt stor vekt for å sikre tilfredsstillende rammevilkår for kandidatene og stimulere

gjennomføringsgraden og -takten. Standardavtalen for individuell avtaleinngåelse ved opptak er tatt i bruk ved alle institusjonene i 1993. Bruk av standard institusjonsavtaler er bare delvis kommet i gang. På bakgrunn av erfaringene med avtalene så langt og den nye situasjonen som er oppstått gjennom etableringen av Norges forskningsråd har utvalget nå påbegynt en ny gjennomgang av avtaletypene.

Etableringen av de nye gradene under et samordnet regelverk og videreføringen av dr.philos-graden og tilsvarende grader har skapt behov for en helhetlig gjennomgang av det norske gradssystemet med hensyn til anvendelsesområdet for den enkelte grad og til rollefordeling mellom de nye gradene og de såkalte frie gradene. Se også under årsmeldingens del 2, s. 26.

Overføring av arbeidsgiversansvar fra Forskningsrådet til universiteter og høyskoler

Arbeidet med å finne en løsning på denne saken ble første gang tatt opp i fellesmøte mellom Universitetsrådets styre og NAVFs styre 12.02.91. Allerede i 1986 hadde imidlertid departementet utarbeidet retningslinjer for vitenskapelige utdanningsstillinger (Rundskriv V-7/86) som forutsatte at forskningsrådsstipendiatene skulle få arbeidsvilkår og veiledning på linje med institusjonenes egne stipendiater.

Både i NAVF og i Universitetsrådet fortsatte arbeidet med denne saken i 1991 og -92. I påvente av etableringen av NFR ble imidlertid oppfølgingen utsatt til 1993, da departementet ba NFR - i samråd med Universitetsrådet og universitetene - om å fremme forslag om løsning i forbindelse med budsjettforslaget for 1994. I mellomtiden hadde Universitetsrådet to ganger tatt saken opp med Stortingets kirke- og undervisningskomite. I sine merknader til St.meld.nr. 43 (1991-92) ba komiteen om at det snarest måtte bli lagt til rette for at institusjonene kan få arbeidsgiveransvaret for alle forskningsrekruttene, og i merknadene til St.meld. nr.36 (1992-93) understreket komiteen viktigheten av at også forskningsrådsstipendiatene får samme arbeidsbetingelser som institusjonenes egne stipendiater, herunder 4 års tilsetting og 25 % pliktarbeid.

En arbeidsgruppe bestående av universitetsdirektørene i Oslo og Bergen samt lederen for Universitetsrådets forskerutdanningsutvalg har hatt ansvaret for sluttforhandlingene med NFR i 1993. På rådsmøtet 25-26. oktober 1993 ble det lagt fram utkast til protokoll/intensjonsavtale om overføring av arbeidsgiveransvaret fra Norges forskningsråd til Universitetsrådets medlemsinstitusjoner. Rådsmøtet anbefalte at medlemsinstitusjonene undertegnet protokollen når de økonomiske vilkårene for overføringen og spørsmålene knyttet til pensjonsforholdene var avklart.

I rundskriv F-115 av 15.12.93 bestemte så departementet at overføringen skulle finne sted fra 1.januar 1994, men praktiske årsaker gjør at det blir noe forsinkelse utover dette.

Nasjonalt system for innhenting av informasjon om dr.gradskandidater

Arbeidsgruppen for nasjonalt register over dr.gradskandidater ble etablert av Universitetsrådet 10.02.92 i samråd med KUF og NAVF for å sikre en helhetlig analyse av de nasjonale behov og en samordning av utviklingen.

Arbeidsgruppen leverte 30.11.92 sin innstilling med forslag til hvordan et nasjonalt system for innhenting av informasjon om dr.gradskandidater kunne utformes. Innstillingen ble sendt til høring ved forskerutdanningsinstitusjonene og hos aktuelle brukere. Arbeidsgruppen har deretter fulgt opp med en siste rapport til Universitetsrådet 9. juni 1993 og gitt følgende anbefalinger:

* Universitetsrådet igangsetter et prosjekt for å utvikle de tekniske og innholdsmessige sidene ved registeret. Det operative ansvaret for prosjektet legges til en institusjon som får ansvar for utviklingsarbeidet.

* Det oppnevnes en styringsgruppe for prosjekt med representanter for medlemsinstitusjonene, KUF og NFR.

* Gruppen forutsetter at Universitetsrådet sørger for at opplysningene - uansett tekniske løsninger lokalt - vil bli gitt innenfor en felles datastruktur og datadefinisjon. Gruppen tilrår at en bygger på en felles datateknisk grunnlag.

Ansvar for videreføringen av prosjektet er overtatt av Koordineringsgruppen for program for utvikling av universitetenes driftssystemer. Koordineringsgruppen har oppnevnt prosjekt- og styringsgruppe for nytt felles datasystem for lokale registre over doktorgradskandidater. Koordineringsgruppen har oppnevnt Olaug Kristine Bringager som leder for styringsgruppen, Jostein Hauge som prosjektleder og Anne Asserson som prosjektsekretær.

Inndeling av vitenskapsdisipliner

Som et ledd i etableringen av et nasjonalt system for innhenting av informasjon om doktorgradskandidater har Universitetsrådet gitt NAVFs utredningsinstitutt i oppdrag å utarbeide utkast til kategorisering av vitenskapsdisipliner. Siktemålet har vært å etablere en "nasjonal inndeling som kan anvendes for gruppering av forskning og høyere utdanning, og for rapportering til internasjonale organer". Den forventes å være felles for universitets- og forskningsrådssystemet. Rapporten er utarbeidet av Terje Bruen Olsen og ble levert i januar 1994.

Arktisk institutt på Svalbard

I juni 1991 fremmet Nasjonalt utvalg for arktisk forskning og undervisning forslag om etablering av et arktisk institutt på Svalbard, i regi av de fire universitetene. Universitetet i Tromsø utredet saken videre etter anmodning fra Universitetsrådet, og tilbød seg å være praktisk operatør ved en eventuell etablering. På denne bakgrunn vedtok Universitetsrådets styre i mai 1992 at instituttet skulle søkes etablert som et fellestiltak mellom de fire norske universitetene, og at Universitetet i Tromsø skulle forberede saken overfor Næringsdepartementet i forbindelse med dettes utredning om alternativ virksomhet på Svalbard. På tross av at de fire universitetene anbefalte at eventuelle tilbud om undervisning på høyere nivå på Svalbard skulle baseres på eksisterende undervisningsopplegg ved universitetene, så anbefalte en interdepartemental arbeidsgruppe i en rapport datert 22.12.92 at det ble opprettet et eget internasjonalt kompetansesenter for forskning og undervisning i Longyearbyen, og at en Arktisk Høgskole ble opprettet som en egen og selvstendig institusjon.

Universitetsrådets styre understreket på sin side viktigheten av et økt norsk engasjement på Svalbard når det gjelder høyere utdanning og forskning. Styret anbefalte at den videre planleggingen tok sikte på å legge til rette for en aktiv medvirkning fra universitetene og de vitenskapelige høgskolene, og at disse institusjonene kan stå for undervisningsopplegg og eksamensavvikling på sine spesialområder. Dette er lettere å realisere enn etablering av en ny høgskole som bygges opp i sin helhet med egen fast lærerstab og eksamensrett. Da denne linjen ble fulgt opp og de fire universitetene gikk sammen for å etablere Universitetsstudiene på Svalbard (UNIS), anså styret at Universitetsrådets direkte medvirkning til etablering av et arktisk institutt var å anse som avsluttet. Som en konsekvens av dette ble Universitetsrådets nasjonale utvalg for arktisk forskning og undervisning vedtatt nedlagt. UNIS ble

formelt åpnet 6. september 1993.

Opprykk til professor etter kompetanse

Etter at Universitetsrådet i september 1992 hadde oversendt departementet innstilling fra oppnevnt utvalg, høringsuttalelser og styrets egne merknader til ordningen om opprykk til professor etter kompetanse, sendte departementet i april 1993 ut rundskriv med regelverk som redegjorde for hvordan igangsettingen av Stortingets vedtak skulle gjennomføres. Universitetsrådet måtte konstatere at rådets innvendinger m.h.t. til kompetansekrav ikke var tatt til følge av departementet. Derimot hadde departementet i det fastsatte regelverk gitt Universitetsrådet i oppgave å fordele ansvaret for etableringen av nasjonale bedømmelseskomiteer mellom universitetene og de vitenskapelige høgskolene.

Ved søknadsfristens utløp 14. mai 1993 var det kommet inn 257 søknader, og Universitetsrådets sekretariat utarbeidet eget følgeskjema for søknadene, som vil følge hver enkelt søknad til bedømmelseskomitee har avgitt innstilling. Universitetsrådets sekretariat fortok en første registrering og sortering på bakgrunn av følgeskjemaene, og det ble deretter holdt et "fordelingsmøte" 11. juni, hvor representanter for alle aktuelle fakulteter var representert. Søknadene ble etter avtale fordelt mellom institusjonene, inkludert de vitenskapelige høgskolene, bortsett fra idrettshøgskolen som ikke hadde søkere i denne omgang. Universitetsrådets sekretariat ga beskjed til de respektive søkerinstitusjoner om hvor søknader med vedlegg skulle sendes for bedømming, og de enkelte bedømmende institusjoner fikk i oppdrag å nedsette det nødvendige antall bedømmelseskomiteer. Departementet har bestemt at hver enkelt søkerinstitusjon må bære omkostningene for bedømmelsene, men alle medlemmer i komiteene skal honoreres, ettersom det dreier seg om nasjonalt oppnevnte komiteer innenfor de ulike fagområder. I ettertid har et fåtall søkere trukket sine søknader. Status ved årskiftet viser at det for mange fagområders vedkommende har vært betydelige vanskeligheter med å få oppnevnt sakkyndig-komiteer. Signaler tyder likevel på at de aller fleste komiteene regner med å være ferdige med arbeidet i løpet av vårsemesteret 1994. Universitetsrådet vil drøfte erfaringene fra denne første runden med departementet før neste runde bekjentgjøres.

Norgesnett

Det er Universitetsrådets klare oppfatning at nøkkelen til et fungerende Norgesnett alltid vil være det frivillige samarbeidet mellom selvstendige institusjoner, og at i et slikt samarbeid vil de nasjonale fakultetsmøtene og de nasjonale fagrådene være sentrale medspillere. En nasjonal fagstrategisk planlegging kan bare ivaretas med utgangspunkt i fagmiljøene ved de respektive institusjonene, og fagrådene og fakultetsmøtene er Universitetsrådets redskap til å koordinere dette arbeidet. Dette er bakgrunnen for Universitetsrådets vektlegging av Norgesnett-arbeidet. Etter at de nye standardreglementene for nasjonale fakultetsmøter og nasjonale fagråd ble vedtatt i 1992, har Universitetsrådet fortsatt å bygge ut samarbeidet, i første rekke viv-a-vis de nasjonale fakultetsmøtene. Sekretariatssamarbeidet med fakultetsmøtene for HF, SV og realfag i Trondheim har åpnet for en betydelig nasjonal koordinering innenfor Norgesnett. De nasjonale fakultetsmøtene har selv gått i spissen for å finne løsninger på en rekke av de problemstillingene Norgesnett-modellen har avdekket. Det kan her nevnes HF-fakultetenes innpassing av distriktshøgskolenes fagtilbud samt en samlet oversikt over studietilbud innenfor humaniora, en egen innstilling om hovedfagsutdanningen ved HF-fakultetene, en nasjonal samordning av fagbetegnelsene innenfor realfag og fellesdel i de samfunnsvitenskapelige studiehandbøkene som redegjør for fagoppbygging og overgangsordninger. I tillegg har fakultetsmøtene tatt initiativ til etablering av fagråd for de fagområdene som ikke har hatt

slike til nå. Se forøvrig særskilt rapportering fra de nasjonale fakultetsmøtene under årsmeldingens del 2.

I denne sammenheng er det også viktig å trekke fram den prosedyre som departementet nå har etablert når det gjelder etablering eller utbygging av universitetsfag, også når dette skal skje i regional sektor: Her vil tilrådingene fra de nasjonale fakultetsmøtene og de nasjonale fagrådene mht til studiekapasitet, studenttilgang, nasjonal kompetansesituasjon og ressurstilgang sammen med vurderinger av de aktuelle studieplanene danne grunnlaget for departementets avgjørelse om igangsetting. I forbindelse med at fagprofilforslagene for de nye høgskolene skal ut til vurdering våren 1994, har departementet bestemt at prioriterte forslag om nyetablering eller utvidet kapasitet i universitetsrelaterte studier nettopp skal være gjenstand for vurdering i regi av de nasjonale fakultetsmøtene.

Også når det gjelder doktorgradsutdanning er det utviklet samarbeid og kontakter som er særlig relevant i Norgesnettsammenheng, mellom de nasjonale fakultetsmøtene, Universitetsrådets forskerutdanningsutvalg og de nye områdestyrene under Norges forskningsråd.

Dimensjonering og effektivisering av høyere utdanning

Som en oppfølging av rådets diskusjon på møtet i november 1992 om opptakspolitikk og dimensjonering, vedtok styret å gi høy prioritet til denne saken i 1993 for om mulig bidra til en strategi for høyere utdanning i 1990-årene. Bakgrunnen er regjeringens utpeking av utdanning og forskning som et av hovedsatsingsområdene i årene fremover kombinert med den eksplorative økningen i studieplasser og ikke minst antall søknader om studieplass de siste årene. Universitetsrådet engasjerte Per Olav Aamodt ved NAVFs utredningsinstitutt til å utarbeide et notat om dimensjonering av høyere utdanning som kunne gi en pekepinn om studenttall og rekrutteringspotensiale nå og de nærmeste årene. I dette notatet ble det satt søkelys på problemstillinger som hva er en student, dimensjoneringspolitikk og reguleringsmekanismer, studiegjennomstrømming, behovene i arbeidsmarkedet, arbeidsdeling mellom universiteter og høgskoler og prioritering mellom fagområder. Som en oppfølging av Aamodts notat ble daværende studiesjef ved Universitetet i Tromsø, Paul Stray, gitt i oppdrag å utarbeide et tilleggsnotat om effektivitetskrav og effektivisering av høgere utdanning. Begge disse notatene lå til grunn for en bred diskusjon på rådsmøtet i Trondheim 10.-11. mai 1993, og hvor det var konsensus om følgende hovedpunkter:

- * Universitetsrådet antar at kapasiteten i høgere utdanning må bygges ytterligere ut de nærmeste årene og at en må være forberedt på at studenttallet i Norge vil øke til minst 170 000 før det flater ut og eventuelt synker noe.
- * En videre vekst i studenttallet må i hovedsak skje i høgskolesektoren og slik at sektorens særpreg som et yrkesrettet tilbud ikke svekkes. Ved universiteter og vitenskapelige høgskoler er det bare begrenset rom for fortsatt opptrapping av studenttallet. Forskjellige muligheter for mer effektive studieløp for heltidsstudenter innenfor de "frie" universitetsstudiene bør vurderes, for øvrig må tilbudet i universitetssektoren først og fremst bygges ut på hovedfagsnivå.
- * Som et ledd i utviklingen av et felles studieadministrativt system i universitetssektoren må det etableres en ny, felles definisjon av studentbegrepet som kan gjøre det mulig å dele opp studentpopulasjonen i ulike kategorier for en bedre rapportering og planlegging og bl.a. skille mellom heltids- og deltidsstudenter.
- * Muligheten for mer effektive studieløp for heltidsstudenter innenfor de "frie" studier må vurderes nærmere.
- * Universitetsrådet er innforstått med at undervisning på grunnfagsnivå og mellomfagsnivå i tradisjonelle universitetsfag kan foregå i de regionale høgskolesentrene på steder der de faglige miljøene er tilstrekkelig utbygde. De nasjonale fakultetsmøtene har senere på anmodning foreslått

minstekrav til fagmiljøer (bemanning, bibliotek, laboratorier m.v.) for fag som kan være aktuelle. * Universitetsrådet har anmodet departementet om å innføre samme praksis ved etablering av nye universitetsfag i høgskolesektoren som den som allerede er innført i universitetssektoren, nemlig ved at høgskolen fremlegger sitt forslag for det nasjonale fakultetsmøte før den tas opp til realitetsavgjørelse i departementet. Departementet har gitt sin tilslutning til slik prosedyre. (Se også under Norgesnettet ovenfor og under rapportene fra de nasjonale fakultetsmøtete i årsmeldingens del 2.)

Generell studiekompetanse

I forbindelse med behandlingen av St.meld. 33 (1991-92) om visse sider ved videregående opplæring (Blegen-utvalgets innstilling), ga Stortinget tilslutning til et nytt sett med krav til generell studiekompetanse, som etter universitetenes og høgskolenes oppfatning innebar en reell senking av kravene i forhold til tidligere. I oppfølging av Stortingets vedtak sendte departementet i november 1992 ut til høring forskrifter om generell studiekompetanse. På grunn av den korte høringsfristen ba Universitetsrådet Kontaktutvalget for studieadministrasjon (KSA) om å gi tilråding i saken til styret, basert på institusjonsuttalelsene. Immatruleringsutvalget og NSIS ble også bedt om å komme med merknader til høringsutkastet. Universitetsrådets uttalelse bygget på disse innspillene, og det ble bl.a. pekt på nødvendigheten av å beholde både fordypningskomponenten (studieretningsfaget) og eldre historie som del av studiekompetansen, for at behovet for å stille særkrav til det generelle opptaksgrunnlaget skal kunne reduseres. NSU kunne ikke følge styret i dette synet. Senere har departementet funnet at det ikke er hensiktsmessig å innføre de nye forskriftene før Stortinget har behandlet forslaget til ny lov om universiteter og høgskoler. Men departementets syn på de faglige krav til generell studiekompetanse står fortsatt ved lag.

Studiefinansiering og studentvelferd

Utvalget for å vurdere studiefinansiering og studentvelferd (Magistad-utvalget) leverte sin første innstilling i mai 1992. I januar 1993 kom den andre innstillingen fra utvalget. Universitetsrådet var høringsinstans for begge innstillingene, og ga i brev av 31.03.93 til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet en samlet kommentar til disse.

Universitetsrådet uttrykte i sine kommentarer en generell skuffelse over at Magistad-utvalget bare i liten grad hadde maktet å vurdere samspillet mellom utdanningstilbud, studiefinansiering og studentvelferd til "et helhetlig læringsmiljø". Hensyntaken til dette samspillet må etter Universitetsrådets vurdering stå sentralt i arbeidet med å øke studentgjennomstrømmingen og heve kvaliteten i utdanningen. Flere av rådets medlemsinstitusjoner har tatt denne utfordringen, og vurdert bl.a. hvordan samarbeidet institusjon og samskipnad kan styrkes. Universitetsrådet understreket derfor nødvendigheten av at man i oppfølgingen av Magistad-utvalgets innstillinger i langt større grad ser på sammenhengene i utdanningssystemet og ikke bare på de enkelte komponentene isolert.

Universitetsrådet sa seg enig med Magistad-utvalget i at Lånekassens regler må stimulere til planmessig gjennomføring av utdanningen med minst mulig forsinkelser. Universitetsrådet pekte imidlertid også på at betingelsene knyttet til utlånsrente, stipend og kostnadsnorm er viktige faktorer for gjennomføring av et vellykket studieløp. Flere undersøkelser har konkludert med at en utilstrekkelig studiefinansiering er en viktig årsak til forsinkelser og avbrudd i studiene, og til svake resultater.

Universitetsrådet viet i sine kommentarer også bred plass til studentvelferd. Her fant man det igjen viktig å understreke den betydning studentenes sosiale situasjon har for gjennomføring av studiene. Universitetsrådet støttet Magistad-utvalgets forslag om å styrke samarbeidet mellom samskipnadene og institusjonene, men mente at det her må være rom for å finne lokale løsninger. Universitetsrådet tok også bl.a. til orde for en dobling av tilskuddet til velferdsarbeid, som i forhold til innsatsen på studiefinansiering likevel bare vil være småpenger. Dette vil gi samskipnadene, sammen med institusjonene, helt andre muligheter for å medvirke til et positivt læringsmiljø.

Saken vil bli fulgt opp i 1994 i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 14 (1993-94) om studiefinansiering og studentvelferd.

Forskningsmeldingen

St.meld. nr. 36 (1992-93) "Forskning for fellesskapet" ble lagt fram av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 2. april 1993, og Universitetsrådet behandlet denne som egen sak under rådmøtet i Trondheim 10.-11. mai. På dette møtet var forskningsmeldingen og dens utfordringer til institusjonene og det nye forskningsrådet satt opp som egen temadag. På grunnlag av drøftingene i rådmøtet ble det utformet en uttalelse til departementet om meldingen, hvor det bl.a. ble understreket:

- * Universitetsrådet uttrykker tilfredshet med at meldingen gir så klar prioritering av forskerutdanningen. Universitetene og de vitenskapelige høyskolene vil være beredt til å ta det ansvar som meldingen legger på dem, og vil på sin side følge opp det intensiverte arbeidet med forskerutdanningen som har pågått siden forrige forskningsmelding (se foran under "Koordinering av forskerutdanningen" og "Statistikk om doktorgradskandidater").
- * Alle grunnforskningsinstitusjonene har etablert sentrale, rådgivende utvalg for forskerutdanningen, direkte underlagt institusjonens styre. Disse synliggjør på en helt annen måte enn tidligere ansvar og oppgaver innenfor den organiserte forskerutdanningen, og de fungerer også godt sammen som et nasjonalt nettverk gjennom Universitetsrådets forskerutdanningsutvalg.
- * Universitetsrådet anbefaler at man også i Norge tar sikte på å stimulere et tettere samarbeid mellom universitet og næringsliv, og medlemsinstitusjonene er beredt til å diskutere nye samarbeidsformer med interesserte bedrifter.
- * Mens Forskningsrådet har et hovedansvar for norsk deltagelse internasjonale forskningsprogrammer, har Universitetsrådet kommet inn som et felles kontaktpunkt for medlemsinstitusjonene når det gjelder institusjonsnettverk og utdanningssamarbeid.
- * Den arbeidsdeling som er trukket opp mellom universiteter og vitenskapelige høyskoler på den ene side og det regionale høyskolesystemet på den andre, og som slås fast også i forskningsmeldingen, er en viktig forutsetning for samarbeid og arbeidsdeling i Norgesnett.
- * Etableringen av Norges forskningsråd innebærer nye rammebetingelser for forskningen ved universiteter og vitenskapelige høyskoler. For disse institusjonene vil det bli mer nødvendig enn før å synliggjøre grunnforskningens betydning. Samtidig utvikler nå lærestedene seg som strategiske organer også på forskningsområdet; en institusjonell forskningspolitikk er under utvikling. Derfor blir det viktig med et godt samspill mellom det nye forskningsrådets strategier og institusjonenes strategier.

Hovedfagstilbud i helsefagene

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet sendte i 1993 til høring innstilling (Ulvik -utvalget) om organisering av permanent hovedfagstilbud i helsefag. Her det blir foreslått opprettet hovedfagstilbud innen helsefagene ved alle universitetene, men med en viss faglig profil og

fakultetstilknytning.

Institusjonene stilte seg positive til opprettelsen av hovedfagstilbud innen helsefagene, og støttet premissene og de momenter som Ulvik-utvalget trakk fram i sin innstilling. Opptakskravene var forutsatt å være på linje med andre hovedfagsstudier, dvs. cand.mag.-grad, og skal inneholde en helsefaglig grunnutdanning. Universitetet i Trondheim har allerede, med departementets godkjenning, satt igang et midlertidig hovedfagstilbud innrettet mot lærere i helsefagskolene. Arbeidet som Universitetet i Trondheim har hatt med etableringen av dette studiet bekrefter at det foreligger både et faglig behov og en sterk etterspørsel etter hovedfagstilbud til personer med helsefaglig grunnutdanning.

Et slikt hovedfagstilbud vil høyne kompetansen til undervisningspersonell og styrke den akademiske kompetansen i ledelse og administrasjon i helsefagene. Det er også behov for å gi helsefagene et bredere forskningsmessig grunnlag og styrke rekrutteringen til begynnerstillinger innen helse- og omsorgsfag ved universitetene. Dette vil bety en kvalitetssikring av utdanningen i helsevesenet.

Samarbeid og arbeidsdeling med høgskolesektoren

Det norske universitetsråd anser Bernt-utvalgets forslag om en felles lov for universiteter og høgskoler for å være av den største betydning for den videre utviklingen av høgre utdanning i Norge, for de enkelte lærestedene og for samarbeidet mellom dem. Universitetsrådet vil hevde at ulike tradisjoner i universitetssektoren og høgskolesektoren må kunne videreføres under en felles lov. Innenfor lovens ramme må det derfor være rom for ulike løsninger på enkelte punkter. Fleksibilitet er også nødvendig for at både store og små institusjoner kan finne tjenlige løsninger innenfor den felles lov.

Som nevnt ovenfor er det Universitetsrådets klare oppfatning at nøkkelen til et fungerende Norgesnett alltid vil være det frivillige samarbeidet mellom selvstendige institusjoner. Så snart de nye høgskolesentrene er operative, vil Universitetsrådet ta kontakt med disse for å diskutere den videre utvikling av samarbeidet mellom institusjoner i universitetssektor og høgskolesektor. I en større sammenheng vil plikten til samarbeid i Norgesnettet også være et grunnlag for det fortsatte samarbeidet gjennom Det norske universitetsråd, for utviklingen av et tilsvarende samarbeid i høgskolesektoren og for å videreutvikle samarbeidet mellom universitetssektor og høgskolesektor.

Kontakt med rådsorganene i regional sektor

Ingeniørutdanningsrådet, Lærerutdanningsrådet og Rådet for høgskoleutdanning i helse- og sosialfag har sammen med Nasjonalt råd for distriktshøgskolene fortsatt sine uformelle kontakt- og informasjonsmøter, hvor også Universitetsrådet har vært invitert til å delta. For Universitetsrådet har det vært nyttig å kunne ha tilgang til denne form for kontakt med rådsorganene i regional sektor, og selv om det regionale høgskolesystemet er under omorganisering, vil det også i framtiden være bruk for den type profesjonsutdanningsråd som de tre departementsnedsatte rådene har representert. Universitetsrådet vil anta at disse rådene vil kunne ha en parallel funksjon til de nasjonale fakultetsmøtene for *sine* utdanninger - ingeniørutdanning, lærerutdanning og helse- og sosialutdanning - og at de i så måte vil ha viktige koordineringsoppgaver innenfor Norgesnettet.

Bruk av akademisk tittel og grad for hovedfagsstudenter ved regionale høgskoler

Lærerutdanningsrådet har anmodet departementet om at det må innføres akademisk grad og tittel for hovedfagsutdanningene ved institusjoner som gir lærerutdanning. Lærerutdanningsrådet hevder at intensjonene bak Norgesnett forutsetter at likeverdsprinsippet blir ivaretatt ved at den regionale høgskolesektoren bygges ut slik at den blir likestilt med universitetssektoren og at det regionale høgskolesystemet må komme inn under samme gradssystem som universitetssektoren i dag.

Universitetsrådet har på sin side påpekt at problemstillingen er aktuell i forbindelse med at det etableres hovedfagsundervisning på stadig flere steder, bl.a. som avlastningstiltak for universitetene. Universitetsrådet mener imidlertid at det er universitetene som skal være ansvarlige for det faglige opplegg og det faglige nivå og dermed for tildeling av grad og tittel i de fag som har sin naturlige tilhørighet ved universitetene. Dette er departementet blitt underrettet om, og at Universitetsrådet følgelig ikke deler Lærerutdanningsrådets oppfatning av denne saken.

Kvalitetssikring i høyere utdanning - offentlig og privat

Kvalitetssikring av høyere utdanning har den siste tiden fått økende oppmerksomhet både i Norge og i andre land. Internasjonale organisasjoner som Europarådet, OECD og CRE (Den europeiske universitetsrektorkonferansen), har tatt opp saken gjennom utredninger og konferanser. Universitetsrådet har også tatt opp saken i forbindelse med oppfølging av Gjørums-utvalgets innstilling om økonomisk-administrativ utdanning og Bernt-utvalgets utkast til ny felles lov for universiteter og høyskoler. Et arbeidsutvalg bestående av Universitetsrådets generalsekretær, NKUs leder og sekretæren for Gjørums-utvalget har diskutert spørsmål rundt kvalitetssikring, evaluering og akkreditering, og gruppen har oversendt departementet et forslag om hvordan kvalitetssikringsprosessen i private høyskoler kan gjennomføres rent praktisk. Universitetsrådet har også tatt opp arbeidet med en koordinering av de forskjellige kvalitetssikringstiltak som er satt i gang i universiteter og vitenskapelige høyskoler, og vil gjennom de nasjonale fakultetsmøtene bistå når det gjelder kvalitetssikring av undervisningen i universitetsfag ved regionale høyskoler.

Samarbeid med Norges forskningsråd

Ettersom styreformann i Norges forskningsråd, rektor Ole Didrik Lærum, også er fast medlem av Universitetsrådets styre, har man funnet det praktisk at han på styremøtene gir en rutinemessig orientering om viktige saker forskningsrådet har behandlet og som er av generell interesse for Universitetsrådets styre. Norges forskningsråd har også fast observatørstatus under rådsmøtene, og det er enighet om at fellessaker av særlig interesse som tas opp på rådsmøtene forberedes i forståelse med hverandre. Man tar også sikte på jevnlig kontakt på administrativt nivå og utveksling av dokumenter og annen aktuell informasjon.

Samarbeidet med Norges forskningsråd har i 1993 vært dominert av den store saken om overføring av arbeidsgiveransvar for stipendiater, se side 6. Det er også etablert et samarbeid om internasjonale aktiviteter, herunder Øst-Europa-programmet. Denne saken er det redegjort for nedenfor.

Departementstilknytning for NLH og NVH

Regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal utrede NLH og NVHs plass i forsknings- og utdanningssystemet og deres departementstilknytning. Utvalget skal særlig vurdere det organiserte samarbeidet innen utdanning og forskning mellom høyskolene og andre institusjoner og om dette

stiller særskilte krav til organisasjonsform. Utvalget ledes av tidl. stortingsrepresentant Arne Alsåker Spilde. Rektorene ved NLH og NVH representerer sine institusjoner i utvalget og generalsekretær Per Nyborg er oppnevnt som representant for Universitetsrådet. Utvalgets frist er 1.juli 1994.

Internasjonale aktiviteter

Internasjonalt universitetssamarbeid

En av Universitetsrådets oppgaver er i følge formålsparagrafen å være bindeledd mellom norske universiteter og høyskoler og det internasjonale forsknings- og utdanningsmiljø. Engasjementet på dette området har vokst fram i takt med medlemsinstitusjonenes økte internasjonale aktiviteter, men uten noen enhetlig strategi i bunn. Grovt sett består Universitetsrådets internasjonale engasjement i følgende seks aktiviteter:

1. Internasjonale kontakt- og samarbeidsfunksjoner.

På vegne av fellesskapet ivaretar Universitetsrådet en del nødvendige internasjonale kontaktfunksjoner, først og fremst i forhold til nasjonale universitetsrektorkonferanser i andre land. Videre er Universitetsrådet sammen med medlemsinstitusjonene engasjert i internasjonale samarbeidsorganisasjoner som CRE, Liaison-komiteén og den baltiske universitetsrektorkonferansen (CBUR). Generalsekretæren er medlem i Europarådets komité for høyere utdanning (CC-PU).

2. Avtalepart i internasjonale samarbeidsavtaler.

Det internasjonale institusjonssamarbeidet skal i utgangspunktet være den enkelte medlemsinstitusjons ansvar. Universitetsrådet har likevel gått inn som nasjonal avtalepart i tre intensjonsavtaler om samarbeid som i 1992 ble inngått med den tyske Hochschulrektorenkonferenz, og de franske Conférence des Grandes Ecoles og Conférence des Présidents d'Université. Samme år inngikk Universitetsrådet på vegne av de fire universitetene en samarbeidsavtale med Universitetet i Tokyo.

3. Koordinering og forvaltning av nasjonale programmer.

Når det gjelder etablering av nasjonale utdannings- og forskningsprogrammer har flere initiativ vært kjørt gjennom Universitetsrådet, og rådet er også avtalepart vis à vis myndighetene når det gjelder NUFU-programmet. Sør-Afrika programmet og Øst-Europa programmet (sammen med Norges Forskningsråd) vil ventelig være i gang fra 1994 av. På vegne av medlemsinstitusjonene har Universitetsrådet også påtatt seg koordinerings- og forvaltningsfunksjonen for de nasjonale programmene vi har vært med på å sette i gang. For ikke å belaste Universitetsrådets sekretariat med slike oppgaver, har vi etablert Senter for Internasjonalt Universitetssamarbeid (SIU) for å ta hånd om programadministrasjonen.

4. Tilretteleggingsoppgaver.

Senter for universitets- og høyskolesamarbeid med Frankrike (SUHF) har vokst fram i grenselandet mellom institusjonsinteresser og myndighetsinteresser, men hvor Universitetsrådet har et formelt ansvar for etableringen.

5. Studiesentre og institutter.

Gjennom SUHF har Universitetsrådet også fått et medansvar for Fransk-norsk studiesenter ved

Universitetet i Caen. Ansvarsforholdet mellom universitetene, Universitetsrådet, SUHF og Hjemmestyret for Fransk-norsk studiesenter har vært uklart, men på styremøtet 13.12.93 ble det avklart at samarbeidet med Caen må være et ansvar for de fire universitetene. Det vises til nærmere omtale nedenfor.

Det norske institutt i Athen har vært knyttet til Universitetsrådet, men også her er det avklart at ansvaret skal ligge direkte til de fire universitetene.

6. Internasjonale studiesaker.

Som Universitetsrådets sakkyndige organ i spørsmål som gjelder blant annet opptak av studenter med utdanning fra utlandet, godkjenning av utenlandsk utdanning og tilrettelegging av studier for utenlandske studenter, har Nasjonalt samarbeidsutvalg for internasjonale studiesaker (NSIS) hatt en mangeårig funksjon. Utvalget har en rådgivende funksjon overfor Universitetsrådet og medlemsinstitusjonene i disse sakene, og har nær, men ikke formalisert kontakt med Informasjonssenter for internasjonal utdanning (NAIC), som administreres av Universitetet i Oslo.

Strategi for universitetsrådets internasjonale engasjement

Både organisatorisk og med henblikk på samarbeidet mellom Universitetsrådet og medlemsinstitusjonene når det gjelder internasjonalt universitetssamarbeid, har situasjonen på flere punkter vært uklar. Omfanget av internasjonalt universitetssamarbeid vil imidlertid fortsette å utvikle seg raskt. Det har dermed vokst fram et stadig sterkere behov for å trekke klarere linjer med hensyn til hvilke oppgaver Universitetsrådet skal ha på vegne av institusjonene på dette området, hvordan rådet og institusjonene skal arbeide sammen for å finne gode løsninger på de internasjonale utfordringer som vil komme, og hvordan rådet selv skal organisere de aktiviteter det påtar seg på vegne av fellesskapet.

Universitetsrådets engasjement i internasjonalt universitetssamarbeid har vært tatt opp ved flere anledninger både i 1992 og i 1993. Etter vedtak i styret har man arbeidet med å utvikle en strategi for dette engasjementet. En foreløpig drøfting av en slik strategi ble gjort på styremøte 13.12.93, og saken ble deretter sendt på ny høring til medlemsinstitusjonene. Det tas sikte på en sluttbehandling i løpet av våren 1994.

Studiesenteret i Caen - forholdet til Universitetet i Caen

Gjennom Senter for universitets- og høyskolesamarbeid med Frankrike har Universitetsrådet hatt et medansvar for Fransk-norsk studiesenter ved Universitetet i Caen, men har i praksis hatt meget begrensede muligheter for tilsyn med drift og utvikling. Universitetsrådet, har i forståelse med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, tatt en gjennomgang av organisering og virksomhet til de norske studiesentrene i utlandet - Caen, Kiel og York. Spørsmålet ble behandlet på styremøte i Universitetsrådet 13.12.93.

Universitetsrådets styre er av den oppfatning at modellen med nasjonale studiesentre fortsatt har sin berettigelse. Dette forutsetter imidlertid at sentrenes organisering og virksomhet tilpasses de endrede rammebetingelser som følger av det voksende internasjonale nettverkssamarbeidet mellom institusjonene, og at de får en enkel organisering. Det administrative ansvaret bør legges til en av de samarbeidende norske institusjonene.

Når det gjelder studiesenteret i Caen har Universitetsrådets styre anbefalt en forenkling av styringen sett fra norsk side. Denne medfører at ansvaret igjen plasseres hos de fire universitetene som på norsk side står bak senteret. Denne medfører også at Universitetsrådet ikke lenger vil ha noen direkte befatning med senteret.

Senter for universitets- og høyskolesamarbeid med Frankrike (SUHF) - organisering og videre utvikling

SUHF ble opprettet i 1988 som et apparat for å støtte Universitetsrådet og dets medlemsinstitusjoner i koordinering og utviklingen av samarbeidet med universiteter og høyskoler i Frankrike. Senteret har opparbeidet et betydelig engasjement på flere områder, og har utvilsomt ytt verdifulle bidrag til styrking av utdannings samarbeidet med Frankrike. Fra Universitetsrådets side har det særlig vært av interesse å få til en oppfølging av de samarbeidsavtalene som rådet inngikk med de franske universitetenes og høyskolenes organisasjoner (La Conférence des Grandes Ecoles og La Conférence des Présidents d'Université) i februar 1992. Senteret har imidlertid også etter avtaler med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og franske læresteder et ansvar for tilrettelegging for studier i Frankrike.

Universitetsrådet har i 1993 hatt en evaluering av SUHFs organisering og virksomhet. En del av bakgrunnen for dette er at senteret mer har fungert som et selvstendig organ for økt fransk-norsk samarbeid enn som en støttespiller for Universitetsrådet og dets medlemsinstitusjoner.

Universitetsrådets styre fattet 13.12.93 vedtak om at man ser det som ønskelig med videreføring av senterets oppgaver som ikke er knyttet til Universitetsrådet. Her ligger det også til grunn en vurdering av at Universitetsrådet i framtiden ikke bør engasjere seg i tilretteleggings-aktiviteter som ikke direkte støtter opp om medlemsinstitusjonenes virksomhet.

Universitetet i Oslo, som har personal- og forvaltningsansvaret for senteret, har sagt seg villig til å overta ansvaret for videreføring av senterets virksomhet. Universitetsrådet har ansett dette for å være en hensiktsmessig løsning. Det er tatt opp forhandlinger med Universitetet i Oslo med sikte på en overføring av ansvaret for senteret i løpet av 1994.

Senter for internasjonalt universitetssamarbeid - SIU

Senter for internasjonalt universitetssamarbeid - SIU - ble opprettet i 1991 med hovedoppgave å administrere de internasjonale institusjonsprogrammer som Det norske universitetsråd påtar seg ansvaret for. SIUs styre har i 1993 hatt 2 møter, og de viktigste sakene på disse møtene har vært budsjettsaker, SIUs programportefølje og bemanning og SIUs forhold til Universitetsrådet og til Universitetet i Bergen. Det siste punktet er nå til utredning i Universitetsrådet.

SIUs portefølje i 1991-93 har bestått av ERASMUS-programmet og NUFU-programmet. SIU har i 1993 bl.a. arrangert et møte med de ansvarlige for programmene sentralt ved norske institusjoner, hvor en rekke praktiske spørsmål ble tatt opp. Spesielt meldte deltakerne et behov for en omfattende håndbok for internasjonale medarbeidere ved institusjonene.

SIU, som er National Grant Awarding Authority (NGAA) for Norge, har i 1993 arbeidet med et forprosjekt for fjernundervisningsopplegg i norsk språk og norsk kultur for innkommende studenter, og dessuten med en norsk ERASMUS-katalog til hjelp for studenter og institusjoner. Begge deler er

finansiert av departementet.

Det er SIUs oppfatning at det system som er etablert for behandling av søknader, finansiering og rapportering har virket tilfredsstillende i meldingsåret. SIU har drevet en utstrakt informasjons- og assistansevirksomhet overfor norske institusjoner, og kontakten med de deltakende institusjoner er god. SIU finner også den store økningen i norsk deltakelse i ERASMUS som gledelig, likeså at Norge er blant de land som vil bli omfattet av en kampanje for høgskolesystemet i flere land som Kommisjonen setter i gang våren 1994. SIU har funnet det nødvendig å skaffe seg kompetanse for å svare på økende forespørsler om de andre utdanningsprogrammene i EF, særlig fra offentlige institusjoner og myndighetene. Ettersom EFs utdanningsprogrammer er under revisjon, er det en del usikkerhet om programmenes framtid, særlig for de som går ut i 1994. SIU har vært representert på flere møter om dette i 1993.

SIU har i 1993 foretatt reiser til samarbeidsuniversiteter i Costa Rica, Nicaragua, Sør-Afrika og Bangladesh.

I løpet av 1993 har Universitetsrådet i samarbeid med SIU forhandlet om administrasjon av to nye utdanningsprogrammer for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Utenriksdepartementet. Det ene er et 3-årig samarbeidsprogram med tradisjonelt svarte universiteter i Sør-Afrika for Universitetsrådets medlemsinstitusjoner, et program som NUFU vil få ansvaret for. Det andre er den del av regjeringens Handlingsprogram for Øst- og Sentral-Europa som vedrører forsknings og høyere utdanning. Det er ventet at disse programmene kan starte opp i 1994.

Nordisk kontakt

En avtale om de fri tilgang til nordiske lands universiteter og høyskoler ble undertegnet ved Nordisk ministerråds møte i september 1993. Avtalen innebærer at i prinsippet skal alle nordiske studenter kunne søke om opptak til alle nordiske universiteter og høyskoler på samme vilkår som studenter fra egne land. I en overgangsfase på to år skal hvert land ha rett til å kvotere ordningen, etterpå skal denne retten erstattes med et automatisk klareringssystem. Denne saken ble behandlet av Universitetsrådets medlemsinstitusjoner da departementet sendte den på høring sommeren 1992. Selv om det fra institusjonenes side var en positiv holdning til en slik ordning, ble det fra vår side påpekt en rekke problemer ved den som vil berøre opptaksarbeidet, bl.a. forskjeller i opptakskrav og søknadsfrister samt kapasitetsproblemer i ettertraktede studieretninger. Den endelige avtalen synes ikke å ha løst disse problemene tilstrekkelig, og konsekvensene for oppfølging av avtalen kan derfor bety store utfordringer for systemet.

De nordiske universitetsrektormøtene avholdes bare hvert 3.år; det neste møte finner sted i Reykjavik 30-31.mai 1994. Generalsekretærene i de andre nordiske landene har i 1993 deltatt i planleggingen av 1994-møtet. Hovedtemaene vil være:

- Nytt valfritt antagningssystem på universiteten i de nordiske länderna,
- Samarbete mellan universitet, forskningsråd och andra externa finansieringskällor,
- De nordiska universiteten och EU - sammanhållning eller splittring?

De nordiske generalsekretærene møtes nå uformelt et par ganger i året for å holde hverandre orientert om utviklingen i de forskjellige land og for å avklare felles holdninger i internasjonale saker, herunder samarbeidet i CRE og Liaison Committee (se egen omtale av disse organisasjonene).

EUROPEISK SAMARBEID

Den norske deltagelsen i EFs utdannings- og forskningssamarbeid blir ytterligere styrket når EØS-avtalen trer i kraft 1.januar 1994. Universitetsrådets europeiske kontaktevirsomhet i 1993 har vært preget av dette, bl.a. er vi nå med i Liaison-komiteen for rektorkonferansene i EF-land, se nedenfor. Samtidig har høyere utdanning etter Maastricht-traktaten blitt et europeisk politikkområde. Utgangspunktet for dette er imidlertid at EFs bidrag på dette området skal være å støtte og utfylle enkeltlandenes selvstendige utdanningspolitikk. Mobilitet av lærere og professorer og utvikling av institusjonsnettverk vil være viktige virkemidler.

EF-kommisjonens "Guidelines for Community Action in the Field of Education and Training"

Universitetsrådet har vurdert dette utdanningpolitiske dokumentet fra EF-kommisjonen (Com 93/186) og sendte 16.06.93 en uttalelse om det til Utdanningsdepartementet.

Dokumentet bærer preg av at det har en vesentlig bredere plattform enn EFs memorandum om høgre utdanning som var skrevet før Maastricht. Kommisjonen forutsetter at en større del av ressursene for å finansiere studentutvekslingen kommer fra medlemslandene. Å drive multilaterale utvekslingsprogrammer uten tilstrekkelige stipendmidler, har etter universitetsrådets vurdering ingen hensikt. Vi forutsetter derfor at nasjonal finansiering må komme i stedet for fellesskapsfinansieringen. For medlemsland som ikke har tradisjon for å støtte sine utenlandsstudenter kan derfor dette forslaget bli et stort problem. Men for Norge kan det være mer effektivt å benytte egne stipendordninger for å støtte norske utvekslingsstudenter enn å overføre store summer til Bryssel.

Kommisjonen vil styrke institusjonsnettverkene. Dette er en utmerket sak som bør bakkes opp fra norsk side. Institusjonssamarbeid betyr mye mer enn utplassering av studenter: lærerkontakt, utvikling av forskningssamarbeid, gjensidig godkjenning av eksamener. Svakheten i den norske tradisjonen er at alt dette mangler når tusenvis av norske studenter reiser ut og tar hele sin utdanning ved en utenlandsk institusjon. Enkelte av våre læresteder er meget bevisste i sitt arbeid med å knytte seg til relevante nettverk. Universitetsrådet vil anbefale at alle institusjonene legger vekt på dette. Etablering av nettverk krever imidlertid både forarbeid og ressursinnsats fra institusjonenes side. Vi forutsetter at slik støtte fortsatt og i økende grad vil bli gitt fra kommisjonen.

De nåværende EF-programmene innen høgre utdanning forutsettes sammensmeltet til ett program som også skal ses i sammenheng med rammeprogrammet for forskning. Dette mener Universitetsrådet bør støttes fra norsk side. Nettverksdannelsen i universitetssektoren er like viktig for forskningssamarbeid som for utdanningssamarbeid. Her kan våre universitets- og høgskolemiljøer også trekke med partnere fra næringslivet hvis det stimuleres til dette. Samarbeid undervisning-forskning i tilknytning til EF-programmene kan bli et nytt, spennende samarbeidsområde for Det norske universitetsråd og Norges forskningsråd.

Liaison Committee of Rectors' Conferences of Member States of the European Community

Universitetsrådets generalsekretær har et par års tid deltatt som observatør på Liaison-komiteens møter. Den forestående EØS-avtale var utgangspunktet for at rektorkonferansene i EØS-landene ble tilbudt assosiert medlemskap i Liaison-komiteen, og Universitetsrådet vedtok på styremøte 11.05.93 å melde seg inn. Våre søster-organisasjoner i de andre EFTA-landene har gjort det samme.

Medlemsskapet i Liaison-komiteen gir en mulighet for å delta i en europeisk drøfting av utdannings- og forskningspolitikk. Når det gjelder høyere utdanning i Europa, har Liaison-komiteen i samarbeid med CRE etablert seg som en samtalepartner med kommisjonen og kommisjonæren. I forlengelsen av dette er det også etablert et prosjektsamarbeid som finansieres av kommisjonen. En av de viktigste sakene som har vært behandlet i 1993 har vært oppfølgingen av EFs Memorandum on Higher Education in the European Community. Her har Liaison-komiteen fått gehør for universitssynspunkter som var fullstendig fraværende i memorandumet.

CRE - Den europeiske rektormøtekonferansen

CREs halvårlige møter har i 1993 vært avholdt i Dublin og i Barcelona, begge steder var flere av de norske rektorene deltakere. I forbindelse med den fem-årige generalkonferansen som skal holdes neste år, har styret vurdert Universitetsrådets engasjement i CRE. Styret ønsker at arbeidet i forhold til CRE videreføres. Styret går inn for at generalsekretæren og minst en representant for medlemsinstitusjonene regelmessig deltar på CREs møter. Det er ønskelig at Universitetsrådets leder møter i Permanent Committee. Etter oppdrag fra styret har generalsekretæren tatt kontakt med de øvrige nordiske land om aktuelle vedtektsendringer og sendt inn forslag om slike.

Academic Cooperation Association - ACA

En ny europeisk samarbeidsorganisasjon - ACA - er etablert i 1993. Medlemsberettiget er nasjonale organisasjoner med ansvar for utvekslingsprogrammer, ikke universiteter og høyskoler. Aktuelle norske medlemmer er antageligvis Universitetsrådet og/eller SIU. (Fra andre land deltar organisasjoner som British Council, DAAD, ARIES, NUFFIC.)

Foreløpig er det uklart hvilket utbytte et medlemsskap medfører. Kontingenten er forholdsvis høy. Viser det seg at medlemsskap i ACA vil være nyttig, bør norsk tilslutning vurderes. I så fall må det forutsettes at medlemsskap i ACA vil være så nær knyttet til norsk deltagelse i EFs utdanningsprogrammer at utgiftene forbundet med norsk deltagelse vil bli dekket av Utdanningsdepartementet. Generalsekretæren vil følge utviklingen i ACA og komme tilbake til spørsmålet om norsk medlemsskap hvis/når dette fremstår som fordelaktig.

Europarådets komite for høgre utdanning (CC-PU)

Generalsekretæren deltar i komiteens møter sammen med en representant for Utdanningsdepartementet. I 1993 har generalsekretæren også deltatt i en ekspertdelegasjon fra Europarådet som har gitt råd om universitetslovgivningen i de baltiske statene.

Delegasjonsbesøk til Storbritannia

De fire universitetsrektorene, NHH-rektoren og Universitetsrådets generalsekretær besøkte Storbritannia 7-12 mars 1993 etter invitasjon fra den britiske ambassadøren i Norge og det britiske utenriksdepartementet. Delegasjonen hadde møter med Department for Education, British Council, CVCP (vår søsterorganisasjon) og besøkte universiteter i London, Cambridge, East Anglia, Edinburgh,

Glasgow og Manchester.

To hovedsaker dominerte de utdanningspolitiske diskusjonene som delegasjonen hadde med myndigheter, organisasjoner og universiteter:

1. Oppfølgingen av den britiske regjeringens policy-paper "Higher Education - A new Framework" som bl.a. "over natten" ga et femtitalles polytechnics status som universiteter; nå har Storbritannia i alt 103. (Fremdeles har man imidlertid et betydelig antall colleges og et to-delt system i høgre utdanning.)
2. "Research Assessment" og de direkte konsekvenser for budsjettildelingen til universitetene. Et system hvor forskningsmidlene tildeles proporsjonalt med rangeringen i en vurdering av forskningsinnsatsen, synes effektivt, men brutalt. En slik ordning forventes å føre til en sanering av svake institutter, fakulteter og universiteter, men også til en styrking av de gode. En direkte overføring til norske forhold med våre sterke distriktspolitiske interesser er neppe realistisk. Likevel er det elementer i den britiske vurderingsprosessen som kan være relevante også for Norge.

bilde

Norsk universitetsdelegasjon besøker Cambridge i mars 1993

Norsk universitetssenter i St. Petersburg

Gjennom Nasjonalt fagråd for slaviske og baltiske språk ble det i 1992 tatt et initiativ for å opprette et norsk universitetssenter i St. Petersburg. Denne saken har senere blitt videreført av Det nasjonale fakultetsmøtet for historisk-filosofiske fag, som i sitt møte i november 1992 fattet vedtak om å støtte forslaget om å opprette et slikt senter "beregnet på norske studenter og forskere i russisk og andre fag, og som også støtter nordistmiljøet ved Universitetet i St. Petersburg". Fra en arbeidsgruppe nedsatt av fakultetsmøtet ble det i november 1993 levert en innstilling om et norsk studiesenter i St. Petersburg.

Universitetsrådets styre har etter behandling i møte 13.12.93 hilst velkommen det initiativ som er tatt, og er av den oppfatning at man etter det grundige utredningsarbeidet som er gjennomført har gode muligheter for å få senteret etablert i en hensiktsmessig form. Det gjenstår imidlertid en avklaring på en del spørsmål knyttet til administrering og finansiering. Universitetsrådet vil ikke være direkte engasjert i drift av senteret, men kan eventuelt delta i koordineringsarbeidet fram mot etablering.

Det norske institutt i Athen

Universitetsrådet styre har i meldingsåret spesielt tatt opp spørsmål omkring institusjonenes engasjement når det gjelder institutter og studiesentre i andre land. Styret har påpekt at Universitetsrådet kan ha en viktig funksjon når det gjelder å utrede og initiere slike felles tiltak, men at driftsansvaret normalt ikke bør legges til Universitetsrådet. Universitetsrådets styre anser Atheninstituttet for å være universitetenes felles ansvar, men har bedt om at instituttets styre ser til at vedtektene i nødvendig grad justeres slik at Universitetsrådets generalsekretær ikke er pålagt ansvar for instituttets drift eller for instituttets fondsforvaltning.

Samarbeid med Øst-Europa

På forespørsel fra Utenriksdepartementet fordelte Universitetsrådet høsten 1991 1 million kroner av UD's midler til medlemsinstitusjonenes samarbeidsprosjekter med Øst-Europa.

Til tross for den korte fristen institusjonene fikk i denne saken, viste responsen at det er en betydelig interesse for samarbeid med øst-europeiske universiteter, og at det ligger et stort potensiale i å bygge videre på de samarbeidsavtaler og samarbeidsprosjekter som institusjonene selv har etablert.

Våren 1992 sa Universitetsrådet seg beredt til å bistå Utenriksdepartementet når det gjelder universitets- og høghskolesamarbeid med Øst-Europa på samme måte som når det gjelder utviklingsland. Saken har senere ved en rekke anledninger vært tatt opp både med UD og med KUF, og i mai 1993 ble det oppnådd enighet med de to departementene og Norges forskningsråd om at Universitetsrådet og Forskningsrådet skulle utarbeide et felles opplegg for et samarbeidsprogram med Øst-Europa.

Samabeidet med Forskningsrådet har vært meget konstruktivt og i september 1993 ble det oversendt et felles avtaleutkast til UD om samarbeid innen høyere utdanning og forskning med reformland i Sentral- og Øst-Europa. En avklaring på saken er ventet i begynnelsen av 1994.

Tilrettelegging for studenter fra utviklingsland og fra Øst-Europa

Generalsekretæren har i løpet av året flere ganger hatt kontakt med departementet for å få avklart forutsetningene for den nye støtteordningen som skal erstatte den såkalte "u-landsparagrafen" i Lånekassen. En medvirkning fra Universitetsrådet ville først og fremst være aktuelt hvis departementet ønsket å etablere et nasjonalt program med en ballansert fordeling på fag og nivå. Universitetsrådet kunne i så fall bistå med etableringen av et slikt program, med en felles bekjentgjøring av tilbudet i de aktuelle land og en årlig rapportering til departementet.

Departementet valgte imidlertid å innføre en stipendordning for studenter som opptas på institusjonenes ordinært tildelte studieplasser (Rundskriv F-103-93). Da bør det ikke være Universitetsrådets oppgave å godkjenne de kurs som skal gi grunnlag for stipend eller å gi institusjonene retningslinjer om hvilke kurs de skal sette igang. Institusjonene har sendt sine søknader til departementet, men ved årsskiftet var departementets fordeling av studieplasser ennå ikke kjent og opplegget fremstår ikke som noe nasjonalt program.

Flyktingestudenter fra det tidligere Jugoslavia

Den norske ambassaden i Zagreb tok kontakt med Universitetsrådet på bakgrunn av en henvendelse fra Europarådet om støtte til flyktingestudenter fra det tidligere Jugoslavia. Mange hjemløse studenter har studieplass i Zagreb, men mangler finansieringsmuligheter, og bare et fåtall flyktingestudenter fra det tidligere Jugoslavia er tatt opp på norske universiteter.

Styret i Det norske universitetsråd har ønsket å markere en støtte til flyktingestudenter fra det tidligere Jugoslavia nærmest mulig hjemlandet. I samarbeid med Den norske ambassaden i Zagreb har derfor Universitetsrådet adoptert to flyktingestudenter fra Sarajevo i ett år slik at de kan fortsette sine medisinstudier ved Universitetet i Zagreb. Ambassaden har vært behjelpelig med å administrere opplegget, og opplyser at ifølge bosniske Røde Kors vil nettopp en slik studiefinansiering i "hjemlandet" være i tråd med landets ønsker om mulige støttetiltak.

KUFs arbeidsgruppe for studier i utlandet

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet oppnevnte i mars 1992 en arbeidsgruppe for å vurdere departementets bruk av midler på studier i utlandet. Arbeidsgruppen ble ledet av Universitetsrådets generalsekretær, og avga sin innstilling i juni samme år. I mai 1993 oppnevnte departementet en ny arbeidsgruppe, med et mandat som på flere punkter er en oppfølging av innstillingen fra den forrige. Gruppen skal avgi sin innstilling i juni 1994, og ledes også denne gang av Universitetsrådets generalsekretær.

Sentralt i det arbeidet som nå gjøres står vurderingen av nye modeller for finansiering av studier i utlandet. Siktemålet her er å komme fram til ordninger, både når det gjelder støtte til livsopphold og støtte til dekking av studieavgifter, som er mer gjennomsiktede og enklere å administrere enn dagens ordninger. I denne sammenheng ser man også på mulighetene for supplerende støtteordninger for studenter som tar kortere opphold ved utenlandske læresteder som en integrert del av sine gradsutdanninger i Norge, eller videreutdanning i utlandet. Dette er en gruppe som er raskt økende i antall, og som vil være viktig for å styrke internasjonaliseringen av høyere utdanning i Norge.

Sentralt står også vurdering av tilretteleggingsapparatet for studier i utlandet. En viktig utfordring her er bl.a. å finne en permanent ordning for rådgiving til departementet og Lånekassen i saker som vedrører studier i utlandet spesielt såvel som andre spørsmål knyttet til internasjonalisering.

Informasjonsarbeidet er en annen del av dette. Her er det også viktig å se på informasjonen til studenter ved norske læresteder, om mulighetene for utenlandsopphold og videreutdanning i utlandet.

Etter forslag fra den første arbeidsgruppen er de geografiske sperrene i Lånekassen blitt fjernet, slik at norske studenter kan studere ved gode læresteder over hele verden. Støtte til Master-grads studier gis nå på alle fagområder. Fortsatt gjenstår et betydelig arbeid med tilrettelegging før vi kan få noe volum av betydning når det gjelder studenter utenfor Vest-Europa og Nord-Amerika. Arbeidsgruppen har vurdert Sør-øst Asia og Stillehavsregionen som et naturlig første område å gripe fatt i, og har invitert bl.a. flere av Universitetsrådets medlemsinstitusjoner til å komme med innspill.

Norsk universitetssamarbeid med Sør-Afrika

Etter at Universitetsrådets generalsekretær hadde rapportert om sitt Sør-Afrika-besøk i mars 1993, ble 1,5 mill. kroner stilt til disposisjon fra UD til videre utredning og planlegging. Dette arbeidet er blitt tatt hånd om av SIU. På grunnlag av to rapporter utarbeidet av Elling N. Tjønneland, CMI ble det av regi av SIU og NUFU sendt en delegasjon til Sør-Afrika for å drøfte konkrete samarbeidsmuligheter med potensielle samarbeidspartnere. Delegasjonens rapport ble behandlet av NUFU 06.12.93 og deretter av Universitetsrådets styre 13.12.93.

Styret godkjente rapporten fra besøket i Sør-Afrika som et forhandlingsgrunnlag for en flerårig avtale med UD. Samarbeidet forutsettes konsentrert mot fire tradisjonelt svarte universiteter: University of Fort Hare, University of the North, University of the Western Cape og University of Durban-Westville. Et samarbeidsprosjekt mellom Norsk Studentunion og sør-afrikanske studentorganisasjoner kan eventuelt komme i tillegg.

Universitetsrådet regner med å kunne inngå en avtale med UD i begynnelsen av 1994 som på en relativt enkel måte kan definere rammebetingelsene for det nye programmet og at departementet i den grad det er ønskelig kan bli konsultert på viktige punkter i den videre prosessen. Siktepunktet er at programmet kan være operativt fra 2.halvår 1994.

DEL 2

Utvikling av egen organisasjon

Sekretariatet

På rådsmøtet i mai 92 drøftet man den videre utviklingen i Universitetsrådets arbeid. I sammenheng med dette ga rådet sin tilslutning til at sekretariatet skulle styrkes og at budsjettrammen for 1993 økes til 3,6 mill. kroner (mot 2,4 mill. i 1992). Under drøftingene ble det tatt til orde for at medarbeidere ved medlemsinstitusjonene i perioder kunne utplasseres ved Universitetsrådets sekretariat som et ledd i karriereutviklingen. Generalsekretæren har også utredet muligheten for å etablere et hospiteringsprogram for medarbeidere ved medlemsinstitusjonene. Det har imidlertid vist seg at medlemsinstitusjonene så langt har funnet det vanskelig å unnvære de medarbeidere som kan være aktuelle for Universitetsrådsarbeid.

På denne bakgrunn har generalsekretæren sett det som helt nødvendig med en styrking av den faste staben ved sekretariatet, og fra september 93 er den faste staben øket fra 3 til 4 medarbeidere, og en ytterligere økning til 5 faste kan være aktuelt i løpet av 94. Generalsekretæren har ellers fullmakt til å engasjere ekstrahjelp / kjøpe tjenester innenfor budsjettets ramme. Hospitering for medarbeidere fra medlemsinstitusjonene ville være et viktig supplement til sekretariatets kapasitet, men den ordinære driften ikke kan neppe baseres på dette.

Det er plass i Harald Hårfagres gt. 17 til maksimalt 6 medarbeidere i sekretariatet, samt NKU-sekretæren. Det er snaut med møterom, bl.a. må styremøtene flyttes ut av huset når det inviteres gjester/observatører til møtene. Fortsetter arbeidsoppgavene å vokse, kan det bli nødvendig å vurdere flytting. I så fall kan det igjen også bli mulighet for samlokalisering med SIU, som flyttet ut av huset i april 93.

Informasjons- og kontaktvirksomhet

Generalsekretæren har i løpet av året besøkt alle medlemsinstitusjonene og har ellers hatt utstrakte kontaktfunksjoner mot departement, forskningsråd og internasjonale organisasjoner. Sekretariatets medarbeidere har fulgt arbeidet i de nasjonale fakultetsmøtene og de rådgivende utvalg gjennom året. Tilsammen utgjør dette betydelig møte- og reisevirksomhet som tar tid og ressurser, men som må anses som svært viktig for Universitetsrådets funksjon.

Universitetsrådet har tidligere utarbeidet brosjyremateriell med oversikt over oppbyggingen av høyere utdanning til bruk i informasjonsarbeid og kontaktvirksomhet i inn- og utland. "Universiteter og vitenskapelige høgskoler" (opplag 3000) er oversatt til engelsk "Higher Education in Norway" (opplag 10.000) og til fransk "Enseignement Supérieur en Norvege" (opplag 3000). I 1993 ble brosjyren også trykket på tysk, "Höhere Ausbildung in Norwegen" (opplag 3000), og bl.a. distribuert i et større antall til de ca. 220 medlemsinstitusjonene ved Hochschulrektoren-konferenz i Tyskland.

Ca. 15.000 eksemplarer er nå distribuert til norske og utenlandske forbindelser og til Universitetsrådets medlemsinstitusjoner til bruk for fagmiljøene og andre interesserte. Den positive responsen på

nytteverdien av brosjyrene har vært stor, spesielt har norske ambassader, generalkonsulater og utenriksstasjoner vist stor interesse for den i forbindelse med sin informasjonsvirksomhet.

De nasjonale fakultetsmøtene

Universitetsrådet har også i 1993 lagt vekt på å bygge ut samarbeidet med de nasjonale fakultetsmøtene, blant annet legges det opp til faste møter mellom generalsekretæren og sekretærene for de tre største nasjonale fakultetsmøtene, HF, SV og realfag. Universitetsrådet har observatørstatus i de nasjonale fakultetsmøtenes møter, og denne kontaktmuligheten blir også forsøkt utnyttet. Universitetsrådet har benyttet fakultetsmøtene som høringsinstans i lov-saken, og fakultetsmøtene spilte en aktiv rolle i etableringen av nasjonale bedømmelseskomiteer for søknader om opprykk til professor etter kompetanse. Men det er særlig i arbeidet med utviklingen av Norgesnett at fakultetsmøtene har hatt omfattende oppgaver. At dette arbeidet blir verdsatt vises bl.a. igjen i omtale i St.prp.nr. 1 (1993-94), og departementet har nå etablert prosedyre for vurdering av nye studietilbud i universitetsfag ved de regionale høyskolene som et samarbeid med nettopp de nasjonale fakultetsmøtene. Med bakgrunn i at behandlingen av en rekke fagpolitiske spørsmål og andre saker av felles interesse i den senere tid baseres på behandling i de nasjonale fakultetsmøtene, er det i meldingsåret opprettet nasjonalt fakultetsmøte for juridiske fag (se nedenfor), og det er fra fagmiljøene også foreslått at det blir opprettet et nasjonalt fakultetsmøte for odontologiske fag.

Nasjonalt fakultetsmøte for historisk-filosofiske fag

Fakultetsmøtet har også i 1993 i hovedsak arbeidet med Norgesnett-problematikken. Den nasjonale innstilling om Norgesnett, som fakultetsmøtet våren 1993 anbefalte, har nå de historisk-filosofiske fakultetene sluttet seg til. Det samme gjelder en egen innstilling om tiltak for å styrke hovedfagsstudiet i de historisk-filosofiske fag. Dette innebærer at fakultetsmøtet er i ferd med å realisere tiltak for å iverksette et utvidet og utdypet samarbeid om Norgesnett.

I samband med utvidet koordinering av høyere utdanning, har fakultetsmøtet anbefalt forslag for å avklare forholdet mellom ulike nivå- og fagbetegnelser på studier i regional sektor der det forutsettes at studentene skal kunne studere videre ved universitetene med henblikk på eventuelt mellomfagsstudier eller høyere grads studier.

Nasjonale fagråd og nasjonalt fakultetsmøte skal nå vurdere søknader om opprettelse av universitetsfaglige studier i bl.a. regional sektor. Fakultetsmøtet har i den forbindelse anbefalt nasjonale kriterier som skal legges til grunn ved slike vurderinger. Kriteriene er avgjørende for å sikre lik behandling i de ulike fagråd og nødvendig for å kvalitetssikre nye studier.

Fakultetsmøtet anser utvidet samarbeid om organisert forskerutdanning som en viktig del av Norgesnett-arbeidet. Grunnlaget er lagt i 1993 for å realisere dette.

Fakultetsmøtet har lagt vekt på å etablere et godt samarbeid med områdestyret for Kultur og samfunn under Norges forskningsråd.

Nasjonalt fakultetsmøte for realfag

Fakultetsmøtet har hatt 2 møter, hvorav høstmøtet var et 2-dagers møte hvor den ene dagen var et

fellesmøte med områdestyret for Naturvitenskap og teknologi under Norges forskningsråd. For fremtiden vil slike fellesmøter bli holdt årlig. Høstmøtet var samtidig det første møtet med sammen-setning i henhold til nytt reglement for Nasjonalt fakultetsmøte for realfag, hvor bl.a. regional sektor har fått utvidet observatørstatus. I tillegg har arbeidsutvalget (AU) hatt 5 møter i meldingsåret.

Av saker fakultetsmøtet/AU har arbeidet med nevnes særlig:

- * Fortsatt etablering av nye nasjonale fagråd og revidering av fagrådsreglementer: Fagråd i kjemi er etablert og arbeidet i gang, fagråd for geofysikk er i ferd med å finne sin form, endringer av vedtektene for matematikkrådet og informatikkrådet er under avslutning. Det gjenstår å få etablert fagråd i biologi.
- * Evaluering av sivilingeniørutdanningen: I samarbeid med Utredningsinstituttet/Norges forskningsråd og Ingeniørutdanningsrådet er fagvalg og premisser for komitesammensetning gjort. Fagområdet *elektronikk* er valgt, og cand.scient.-utdanningen inkluderes i evalueringen.
- * Som ledd i arbeidet med utviklingen av Norgesnettet har møtet anbefalt kriterier som bør legges til grunn for etablering nye studietilbud i universitetsfag ved de regionale høyskolene. AU vil utarbeide liknende kriterier for samarbeid med regional sektor på hovedfagsnivå.
- * I forbindelse med ordningen med opprykk til professor etter kompetanse (se s. 8) har fakultetsmøtet utarbeidet felles praktiske retningslinjer for bedømmelseskomiteenes arbeid, og samtidig utarbeidet et anbefalt regelsett for kompetansekriterier til bruk for disse komiteene.
- * Etter henvendelse fra Norges landbrukshøgskole har fakultetsmøtet gått inn for at NLH gis adgang til å tildele cand.scient.-graden. MN-fakultetet ved Universitetet i Oslo vil foreta faglig vurdering av de studieplanene det er aktuelt for.
- * MN-fakultetene/avdelingene samfinansierer nå i 2 år en hel stilling som prosjektleder for det såkalte "Museums-prosjektet", elektronisk tilgjengelighet til natur-historiske samlinger ved universitetsmuseene.

Nasjonalt fakultetsmøte for samfunnsvitenskapelige fag

Forholdet til Norges forskningsråd har vært en hovedsak i 1993. Fakultetsmøtet har lagt vekt på å etablere gode samarbeidsrelasjoner, spesielt til områdestyret for Kultur og samfunn. Man har særlig drøftet arbeidsdelingen og koordineringen av oppgaver i forskerutdanningen mellom Forskningsrådet og universitetene. I dette arbeidet er de nasjonale fagrådene og medlemsfakultetenes forskningsutvalg sentrale. Samordningen av reglementer og studieplaner for dr.polit.-programmene videreføres ved at medlemsfakultetene harmoniserer arbeidsvilkår og støtteordninger for stipendiater og andre dr.polit.-studenter. Man samarbeider her med Forskningsrådet i forbindelse med overføringen av arbeidsgiveransvaret for disses stipendiater til universitetene.

Fakultetsmøtet har arbeidet videre med informasjon til studenter gjennom felleskapittel i studiehandbøkene. For å forenkle overgang fra distriktshøgskole til universitet, er det utarbeidet samlet oversikt over fagtilbud innen samfunnsvitenskap ved distriktshøgskolene og hvilken innpassing som blir gitt av universitetene. I forlengelse av samordningen av tekniske innpassings- og godkjenningsprosedyrer har fakultetsmøtet startet gjennomgang av cand.mag.-reglementene ved universitetene med tanke på harmonisering og felles kriterier for tildeling. Internt har medlemsfakultetene arbeidet videre med å få like navn/betegnelser på tilnærmet samme fag ved institusjonene og med å samordne struktur i studieplaner.

Fakultetsmøtet har ellers bl.a. drøftet kriterier for opprettelse av universitetsfag i regional sektor. Videre har man drøftet fakultetsmøtets rolle som del av det rådgivende system. Bare unntaksvis vil møtet opptre som forvaltningsorgan av sakkyndig type i enkeltsaker; som et eksempel på dette er

medvirkning ved fordeling av bedømmelsesoppgaver ved søknader om nasjonale professoropprykk. Fakultetsmøtet har hittil ikke opprettet nasjonale underutvalg for studie- og forskningssaker.

Nasjonalt fakultetsmøte for juridiske fag

Ved omorganiseringen av det nasjonale fakultetsmøtet for samfunnsvitenskapelige fag ble fagområdene psykologi og jus skilt ut. De juridiske fakultetene i Bergen og Oslo samt Institutt for rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø forslø da, med støtte fra Det nasjonale juristmøte, at det ble opprettet et eget nasjonalt fakultetsmøte for de juridiske fagene. Med grunnlag i standardreglementet for nasjonale fakultetsmøter ble det samtidig oversendt forslag til reglement for et slikt fakultetsmøte. Styret for Universitetsrådet godkjente opprettelsen og reglementet i møte 25. januar 1993, og møtet konstituerte seg i 2 juni samme år. De viktigste sakene på dette møtet var innstillingen fra den nasjonale juristkomiteen om omorganisering av jusstudiet, samarbeid om forskerutdanning og samarbeid om internasjonaliseringstiltak. Professor Jens Edvin Andreassen ved Institutt for rettsvitenskap, Universitetet i Tromsø, er valgt som ordfører for møtet fram til 31.12.1995. Sekretariatet for møtet er lagt til samme sted i samme periode.

Dekanmøtet i medisin

Selv om Dekanmøtet i medisin ikke har samme tilknytning til Universitetsrådet som de nasjonale fakultetsmøtene, så er kontakten nå tilfredsstillende bygget ut, og dekanmøtet har sagt seg villig til å fungere som fakultetsmøte i enkeltsaker. Bl.a. har dekanmøtet i 1993 vært medspiller i arbeidet med å etablere nasjonale bedømmelseskomiteer for søknader om opprykk til professor etter kompetanse.

Nasjonale fagråd

Arbeidet med å bygge opp og styrke de nasjonale fagrådene har fortsatt også i 1993. Innenfor samfunnsvitenskapelige fag er det nå formelt etablert nasjonale fagråd i geografi, pedagogikk, sosialantropologi, sosialøkonomi, sosiologi og statsvitenskap. I realfagsmiljøene er det etablert nasjonalt fagråd i kjemi, og fagråd for geofysikk er ventet i løpet av våren 1994. Det gjenstår nå å få etablert et fagråd for biologi-miljøene .

I forbindelse med Norgesnett-arbeidet vil fagrådene etterhvert spille en betydelig rolle i det rådgivende systemet. Blant annet vil fagrådene gjennom de nasjonale fakultetsmøtene bli trukket inn i vurderinger når det gjelder opprettelse og/eller utbygging av universitetsfag i regional sektor. Universitetsrådet vil også måtte støtte seg på synspunkter fra de nasjonale fagrådene når det gjelder vurderinger av fagprofilforslag fra de nye høgskolesentrene, forslag som skal på høring våsemesteret 1994 i henhold til departementets prosedyre.

Universitetsrådets utvalg

Universitetsrådets forskerutdanningsutvalg

Universitetsrådets forskerutdanningsutvalg ble etablert som et ad-hoc utvalg etter vedtak i styret i april

1991. Imidlertid ble det klart at de oppgaver utvalget skulle ivareta - kontaktfunksjoner, koordineringsfunksjoner og strategiske funksjoner - var av permanent karakter, og at de konkrete oppgavene utvalget er i gang med burde videreføres og er av en art som krever langsiktig innsats. Styret vedtok derfor i møte 01.03.93 å etablere utvalget som et fast utvalg med eget mandat og retningslinjer for arbeidet. Som leder og nestleder for utvalget for perioden 1993-1995 er valgt hhv prorektor ved Universitetet i Oslo, Arild Underdal og prorektor ved Universitetet i Tromsø, Tove Bull. Rådgiver Olaug Kristine Bringager er sekretær for utvalget, som i meldingsåret har hatt 3 møter. Av de viktigste oppgavene utvalget har arbeidet med nevnes:

- * Kvalitetssikring av den organiserte forskerutdanningen, gjennom oppfølging av forslag til virkemidler som er utarbeidet parallelt ved institusjonene og i utvalget.
- * Videreutvikling av forskerakademiene på grunnlag av rapport som ble utarbeidet i 1992, og som er til høring ved medlemsinstitusjonene.
- * Dr.gradssystemet i Norge - gradstildeling og tittelbruk. Utvalget har arbeidet med problematikken omkring rollefordeling mellom de nye gradene og de såkalte frie gradene.
- * Bruk av avtaler i forskerutdanningen. Utvalget vil gjennomgå erfaringene som er gjort når det gjelder standardavtalen for individuell avtaleinngåelse og standard institusjonsavtaler. Se også under punktet om koordinering av forskerutdanningen i årsmeldingens del 1, s. 5.

Nasjonalt utvalg for arktisk forskning og undervisning

I og med opprettelsen av Universitetsstudiene på Svalbard (UNIS) høsten 1993, anså Universitetsrådets styre at Nasjonalt utvalg for arktisk forskning og undervisning har fullført sin oppgave. Styret vedtok derfor å nedlegge utvalget. Styret takker utvalgets medlemmer og sekretær for innsatsen og for arbeidet som er gjort i de årene utvalget har vært i funksjon.

Universitetsrådets edb-komite (UREK)

Universitetsrådet vedtok formelle retningslinjer for UREK i desember 1992 og utvidet komiteen med representanter fra de vitenskapelige høgskolene. De viktigste sakene i meldingsåret har vært:

- * Etter initiativ fra KUF har institusjonene intensivert arbeidet med utvikling av felles administrative edb-systemer. I dette arbeidet har UREK deltatt både som høringsinstans og ved at representanter fra komiteen er med i de oppnevnte styringsgruppene.
- * Det er blitt enighet mellom institusjonene om et fellessystem for utvikling og drift av administrative edb-systemer basert på ORACLEs databaseprodukter. I samarbeid med UNINETT har en også vedtatt å benytte systemet REMEDY for rapportering og oppfølging av feilmeldinger.
- * UREK er representert i Tungregneutvalget som skal koordinere Forskningsrådets og institusjonenes innsats når det gjelder ressurser og kompetanse innen dette feltet.
- * I flere år har UREK sett arbeidet med å koordinere innsatsen og løsningene innen edb som en

rrioritert oppgave. En spesiell utfordring har ligget i arbeidet til organisasjoner som BIBSYS og UNINETT, som står for utvikling og drift av sektor-baserte løsninger for UREKs institusjoner. Det har derfor vært hyppig kontakt, og representanter fra disse organisasjonene har deltatt på UREKs møter.

Immatruleringsutvalget

Styret for Det norske universitetsråd godkjente i møte 19. april 1993 mandat og retningslinjer for Det nasjonale immatruleringsutvalg. På vegne av rådet og dets medlemsinstitusjoner skal utvalget følge utviklingen i den videregående skole og vurdere nye fagplaner som kompetansegrunnlag for opptak til høyere utdanning. Utvalget skal på vegne av medlemsinstitusjonene også vurdere etatsskoler og annen utdanning som opptaksgrunnlag, og kan etter henvendelse fra medlemsinstitusjonene bistå med koordinering av behandlingen av individuelle søkere, herunder en nasjonal vurdering og anbefaling i klagesaker på forespørsel fra de lokale klagenemndene. Mandat og retningslinjer for Det nasjonale immatruleringsutvalg gjelder fram til 31.12.1995. Styret vil høsten 1995 ta stilling til hvorvidt utvalget skal fortsette virksomheten utover dette. Styret oppnevnte i samme møte professor Anders Lysne, Universitetet i Oslo, som leder for utvalget for perioden 1993-1995. Lysne har forøvrig vært leder for utvalget siden det ble etablert av Rektormøtet i desember 1972. Foruten sine faste arbeidsoppgaver, har utvalget i 1993 også avgitt høringsuttalelse til Universitetsrådet om Bernt-utvalgets innstilling om ny lov for universiteter og høyskoler.

Nasjonalt utvalg for utviklingsrelatert forskning og utdanning (NUFU)

NUFU-programmets formål er universitetssamarbeid om forskning og utdanning for kompetanseoppbygging i utviklingsland. Programmet styres av Nasjonalt utvalg for utviklingsrelatert forskning og utdanning, et utvalg sammensatt av representanter for alle Universitetsrådets medlemsinstitusjoner, og med SIU som sekretariat. NUFU har i meldingsåret hatt 4 møter, hvor februar-møtet var konstituerende for utvalgets nye medlemmer valgt for 3-årsperioden 1993-1995. Universitetsrådets styre har utpekt professor Gunnar Øygard, Norges landbrukshøgskole, som leder for utvalget og professor Inger Nordal, Universitetet i Oslo, som nestleder for samme periode. NUFU har vedtatt å nedlegge sitt tidligere arbeidsutvalg, men har i 1993 opprettet et ad-hoc utvalg med mandat til å foreslå NUFUs strategi og forestå henvendelser til Norges forskningsråd, NORAD og Nord-sør-kommisjonen. NUFU er nå i dialog med forskningsrådets områdestyre for miljø og utvikling med henblikk på en formalisering av samarbeidet. Andre saker som utvalget har arbeidet med i 1993 er søknadsbehandling (se nedenfor), mandat for evaluering av NUFU, organisering og strategi for utvalget, strategi for en eventuell ny avtaleperiode, norske institusjoners kostnader ved deltakelse i NUFU-programmene, det nye Sør-Afrika-programmet, SSE-programmene og en omgjøring av u-landsparagrafen til stipendprogram.

Det er under NUFU mer enn 70 delprogrammer i gang. Ved søknadsrunden i mai 1993 behandlet NUFU 7 nye søknader til programfondet, hvorav 4 ble akseptert, og 18 søknader til disposisjonsfondet, hvorav 13 ble akseptert. I oktober ble 11 av 21 søknader akseptert til disposisjonsfondet. NUFU søkte i 1993, sammen med norske NGO, om tilskudd til fortsettelse av SSE-programmene i 1994-95. UD aksepterte i januar 1994 søknad om et tilskudd på NOK 6 millioner for den videre drift. NUFU har finansieringsansvar for 3 av programmene, 3 blir finansiert gjennom tilskuddene fra UD.

Som en forsøksordning ble det i 1993 opprettet grupper av koordinatorene med ansvar for programmer ved University of Tribhuvan, Nepal, og Makerere University, Uganda. Første møte med disse gruppene må vurderes som svært positive.

I henhold til avtalen med Utenriksdepartementet skal NUFU-programmets administrering og

forvaltning evalueres. Evalueringsgruppen ble oppnevnt i desember 1993 og skal avgi innstilling i juni 1994. Innstillingen vil danne grunnlaget for en revisjon av avtalen og/eller en fornyelse for en ny periode. Ettersom dette spørsmålet ennå ikke er avgjort, har ikke NUFU invitert til programsøknader eller planleggingssøknader for høsten 1993.

I tillegg til at NUFU i 1993 har utarbeidet en omfattende programkatalog, er det samtidig bygget opp en database for NUFUs programmer, og en regner med at i 1994 vil søknader og rapporter kunne skrives direkte elektronisk til NUFU.

Rådgivende utvalg for ERASMUS

ERASMUS-programmets rådgivende utvalg har i meldingsåret hatt 2 møter, hvorav det ene tok spesielt opp free-movers og det andre stipendiering. For studieåret 1993-94 deltar 49 norske institusjoner i 188 nettverk, det er en økning på 150 %. 14 av disse er koordinert fra Norge. 1321 norske studenter har fått innvilget sine søknader om utenlandsopphold og stipendiering. Det samlede beløp fra kommisjonen som ble stilt til rådighet for norske studentstipend var imidlertid det samme som for 1992. Utvalgets søknad om støtte fra departementet førte til at Lånekassens reisestipendordning ble gjort gjeldende for ERASMUS -studentene. I tillegg bevilget departementet en sum til reisetilskudd til utjevning av reisekostnader innenlands. Tilbudet var likevel en dramatisk reduksjon i forhold til 1992-stipendet. I 1992-93 hadde Norge en frafallsprosent på ca. 10 %, for 1993-94 ser tallet ut til å bli på rundt 25 %. Stipend- og låneordningene for utenlandsstudenter er for tiden under revisjon, se også side 22.

Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene

Etter initiativ fra Universitetet i Bergen ba styret generalsekretæren om å utrede mulighetene for et eget nasjonalt samarbeidsorgan for universitetsmuseene. I april ble det i Universitetsrådets regi avholdt et møte i Bergen mellom representanter for universitetene og deres museer. Her ble det drøftet en rekke problemstillinger i tilknytning til de oppgaver som er pålagt universitetsmuseene, og som det ikke er rimelig å definere innenfor de budsjettammer som universitetene i dag får tildelt for å løse sine primæroppgaver, som f.eks. en rekke lovbestemte oppgaver og eksterne servicefunksjoner. Ikke minst ble det understreket et behov for klarere retningslinjer for forvaltning av slike oppgaver, særlig finansieringsspørsmål og forholdet til departementale organer. En hurtigarbeidende arbeidsgruppe ble nedsatt for å utarbeide forslag til mandat og retningslinjer for et slikt utvalg, og dette ble deretter sendt til høring ved de fire universitetene.

I styremøte 13. september ble det vedtatt å opprette *Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene*, samtidig som medlemmer av utvalget ble oppnevnt. Som leder for utvalget for perioden 1993-1995 oppnevnte styret førstekonservator Natascha Heintz, Universitetet i Oslo. Som nestleder for utvalget for samme periode ble oppnevnt førsteamanuensis Dagfinn Moe, Universitetet i Bergen. Utvalgets sammensetning med vararepresentanter er forøvrig å finne vedlegg til årsmeldingen. Utvalget, som hadde sitt konstituerende møte 19. oktober, har som oppgave å "være et bindeledd mellom de norske universitetsmuseene og fremme nasjonalt samarbeid og faglig koordinering mellom dem. Utvalget skal bidra til å definere og avklare både universitetsmuseenes oppgaver i forhold til egen institusjon og til norsk museumsvesen, og de oppgaver det offentlige og samfunnet ellers forventer at universitetsmuseene skal påta seg." Utvalget skal i sitt arbeid bl.a. legge vekt på følgende oppgaver:

- "tjene som et kontaktforum mellom universitetsmuseene

- avgi uttalelser til Universitetsrådet om offentlige langtidsplaner, utredninger og andre spørsmål av overordnet karakter angående universitetsmuseene
- bidra til samarbeid om fellesløsninger når det gjelder ressursproblemer, herunder finansiering av oppgaver
- bidra til utforming av entydige retningslinjer for forvaltning av universitetsmuseenes vitenskapelige/faglige samlinger, herunder anvendelse av informasjonsteknologi
- utforme felles retningslinjer når det gjelder eksterne servicefunksjoner, som konsulentbistand til andre/mindre museer og henvendelser fra det offentlige og private
- arbeide for klarere retningslinjer for oppgaver knyttet til lov om kulturminner, naturvernloven, lov om vassdragsreguleringer og andre lover som pålegger slike oppgaver, og ivaretagelse av materiale fra slike oppgaver
- holde seg ajour med internasjonale avtaleverk som gjelder musealt arbeid
- bidra til å avklare retningslinjer for en felles strategi for formidling og utadrettet virksomhet ved universitetsmuseene
- bidra til å fremme koordinering og samarbeid mellom universitetsmuseene innenfor museumsutdanninger"

Utvalgets leder og utvalgets medlem Arne B. Johansen ble i desember 1993 oppnevnt som medlemmer i et offentlig utvalg som skal vurdere museumssektoren i Norge. Utvalget, som ledes av Magne Velure, skal legge fram en NOU om dette spørsmålet innen utgangen av 1995.

Nasjonalt koordinerende utvalg for godkjenning av eksamener (NKU)

Utvalget har i 1993 hatt 4 møter. Det er møtebehandlet 47 saker, bl.a. er de to siste sakene fra perioden uten eget NKU-sekretariat nå ferdigbehandlet. Det er kommet 14 helt nye søknader til sekretariatet. Av disse er 4 henlagt som "ikke"-saker, 2 er avvist og 1 er avslått. Det har generelt sett vært sterk nedgang i antall søknader til NKU dette året, og det er brukt ca. 105.000 i konsulenthonorar. Det er i meldingsåret revidert og sendt ut 2 NKU-lister.

Utvalget har levert uttalelser til Universitetsrådet om Bernt-utvalgets utkast til ny felles lov for universiteter og høyskoler og om departementets utkast til nye retningslinjer for tildeling av eksamensrett etter privathøgskoleloven.

Utvalgets møter har vært holdt ved de fire universitetene. To av møtene har hatt en generell del der utvalget ble orientert om institusjonene (i Trondheim) og om cand.mag.-graden (i Tromsø). Sekretæren har deltatt på et møte i departementet i forbindelse med sammenslåingen av NKI og NHI/Næringsakademiet.

NKUs leder har deltatt i en arbeidsgruppe med Universitetsrådets generalsekretær og sekretæren i Gjærum-utvalget. Gruppen har tatt for seg problemene rundt kvalitetssikring i høyere utdanning, mulig opprettelse av et akkrediteringsorgan og eventuelle konsekvenser for utdanningsstruktur ved private høyskoler. NKUs sekretær er skriver. Sekretæren har også deltatt på et ekvivaleringsseminar i Hirtshals arrangert av Planeringsgruppen for ekvivalens og meritoverføring under Det nordiske universitetsadministratørsamarbeidet, og på et seminar om kvalitetssikring i høyere utdanning i Amsterdam, arrangert av Universitetet i Twente m.fl.

Kontaktutvalget for studieadministrasjon (KSA)

KSA er en omorganisering av det gamle Kontaktutvalget for studentstatistikk -KSS - som ble opprettet

etter anmodning fra Rektormøtet i 1968. Utvalget fikk nytt mandat og nye retningslinjer i 1992, og skal ha en rådgivende funksjon overfor Det norske universitetsråd og dets medlemsinstitusjoner i studieadministrative spørsmål av felles interesse institusjonene imellom. I tråd med de ideer som ligger til grunn for etableringen av Norgesnett innen høyere utdanning har utvalget et ansvar for å bidra til etablering av studieadministrative rutiner som likebehandler studentene og forenkler deres mobilitet institusjonene imellom. Utvalget arbeider også med spørsmål vedrørende samordning av opptakskravene samt studentregistreringsprosedyrer ved institusjonene.

Utvalget har i meldingsåret hatt 6 møter, og de viktigste sakene har vært:

- * Framgangsmåte når en student er mistenkt for fusk under eksamen og saken skal legges frem for styret, jfr. Universitetslovens §§ 48 og 56.
- * Grunnlag for tilleggspoeng ved søknad om opptak.
- * Praktisering av ulike frister under studentopptaket.
- * Vurdering av innstilling fra utvalg vedrørende omregning av karakterer fra fransk baccalaureat.* Tidspunkt for klagesensur i den videregående skole dersom det skal kunne tas hensyn til under opptaksarbeidet.
- * Opptaksreglene for studentopptaket 1994

KSA har i 1993 vært representert i styret for Samordnet Opptak og i styringsgruppen for prosjektet "Felles studentsystem". Utvalgets leder har også vært medlem av Kvaal-utvalget som har vurdert fordypningspoeng fra videregående skole for opptak til høyere utdanning.

Nasjonalt samarbeidsutvalg for internasjonale studiesaker (NSIS)

NSIS ble opprettet av Universitetsrådet i desember 1982. Revidert mandat og nye retningslinjer for NSIS ble vedtatt av Universitetsrådets styre november 1992. På møte i mai ble Jean Nesland Olsen, Universitetet i Oslo, oppnevnt som nestleder i NSIS for perioden 1993-95. NSIS er Universitetsrådets sakkyndige organ og har en rådgivende funksjon ovenfor Universitetsrådet og dets medlemsinstitusjoner når det gjelder spørsmål vedrørende godkjenning av utenlandsk utdanning, kriterier for immatrikulering av utenlandske studenter, opptak av studenter med utdanning fra utlandet og samordning av slikt opptak. NSIS er ifølge sitt mandat også et policy-organ som kan fremme forslag til tiltak vedrørende internasjonale studiesaker ovenfor Universitetsrådet.

Det har vært holdt tre møter i løpet av 1993 inkludert et ekstraordinært møte i forbindelse med forslag til ny lov om universiteter og høyskoler. Følgende hovedsaker har vært drøftet/behandlet i løpet av året:

- * Forslag til lov om universiteter og høyskoler
- * Tilrettelegging for studenter fra utviklingsland og fra Øst-Europa
- * Oppholdstillatelse for utenlandske studenter etter endt utdanning
- * Samordning av opptak av utenlandske studenter - språkkrav norsk og engelsk
- * Opptakskrav for utenlandske studenter - nødvendig språkmestring i visse studier
- * Bruk av omregningstabeller for utenlandske karakterer - Internasjonal Baccalaureat
- * Fastsetting av generell studiekompetanse for søkere med utdanning fra utlandet

